Gegevens opvraging

Ordernummer:	O2026-0053029	Datum opzoeking:	19/01/2026
Referentienummer:	26-3800 Clockemstr5-5a-1	Zoekdata:	71053H0873/00X000
Perceel:	71053H0873/00X000		

Resultaat opvraging perceel gelegen in Sint-Truiden afdeling SINT-TRUIDEN 1 AFD, sectie H met perceelnummer 0873/00X000 [71053H0873/00X000]

Informatievraag: Beschermd onroerend erfgoed (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- **Refugiehuis abdij van Averbode**: (detail zie bijlage)

Legende

Cultuurhistorische landschappen
Archeologische sites
Stads- en dorpsgezichten
Monumenten
Overgangszones

Informatievraag: Vastgestelde inventaris onroerend erfgoed (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- **Historische stadskern van Sint-Truiden**: (detail zie bijlage)
- **Refugiehuis van de abdij van Averbode**: (detail zie bijlage)

Legende

Landschapsatlas
Landschapelijk erfgoed
Archeologische zones
Bouwkundig erfgoed

Informatievraag: Erfgoedlandschap (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend goed is niet opgenomen in het erfgoedlandschap

Legende

Landschapelijk erfgoed

Informatievraag: Unesco werelderfgoed (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- **Stadhuis Sint-Truiden met belfort: buffer**: (detail zie bijlage)

Legende

Bufferzones
Kernzones

Informatievraag: Gebieden geen archeologie (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend erfgoed is niet opgenomen in gebieden waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt

Legende

Gewestelijk
Gemeentelijk

Informatievraag: Erfgoed plannen (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend goed heeft geen erfgoed plannen

Legende

Beheersplannen
Onroerenderfgoedrichtplannen

Informatievraag: Wetenschappelijke inventaris onroerend erfgoed (Aanvullend overzicht)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- **Historische stadskern van Sint-Truiden**: Archeologisch (detail zie bijlage)
- **Refugiehuis van de abdij van Averbode**: Bouwkundig (detail zie bijlage)

Legende

Archeologische erfgoed elementen
Archeologische erfgoed gehelen
Bouwkundig erfgoed elementen
Landschappelijk erfgoed elementen
Landschappelijk erfgoed gehelen

Informatievraag: Archeologienota's (Aanvullend overzicht)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend goed heeft geen goedgekeurde archeologienota's

Legende

Archeologienota's

Informatievraag: Eindverslag archeologie (Aanvullend overzicht)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend goed heeft geen eindverslagen van archeologisch onderzoek

Legende

Eindverslag archeologie

Welke informatie kan u terugvinden in dit uittreksel?

Beschermd onroerend erfgoed

De minister bevoegd voor onroerend erfgoed kan een goed beschermen als het door de erfgoedwaarden van algemeen belang is. Het moet minimaal in de staat blijven waarin het zich bevond op het moment van de bescherming.

Is het onroerend goed beschermd, dan gelden er verschillende specifieke juridische (per monument, stads- of dorpsgezicht of cultuurhistorisch landschap) gevolgen om het behoud ervan te garanderen. Bovendien kan je beroep doen op verschillende vormen van financiële ondersteuning.

Er zijn vier mogelijke vormen van bescherming: een beschermd monument, een beschermd cultuurhistorisch landschap, een beschermd stads- of dorpsgezicht en een beschermde archeologische site. Binnen elk van deze statuten is het mogelijk om een overgangszone in te stellen. Zo'n zone ondersteunt de erfgoedwaarden van het beschermde goed.

Vastgesteld onroerend erfgoed

De vaststelling van een inventaris is één van de instrumenten die de Vlaamse overheid kan inzetten om onroerend erfgoed te behouden. Hiermee bevestigt de bevoegde minister dat alle erfgoeditems op een vastgestelde lijst erfgoedwaarde bezitten en nog altijd bewaard zijn. Bij een vastgesteld item moet de overheid, eigenaar of beheerder rekening houden met rechtsgevolgen. De rechtsgevolgen zijn minder uitgebreid dan bij een beschermd erfgoed. Bovendien gelden voor alle vastgesteld bouwkundig en landschappelijk erfgoed in Vlaanderen eenzelfde set rechtsgevolgen.

Het onroerenderfgoeddecreet voorziet bevoegdheid voor steden en gemeenten voor het inventariseren van bouwkundig en landschappelijk erfgoed. De Vlaamse overheid inventariseert het archeologisch erfgoed, varend erfgoed en de landschappelijke gehelen (Landschapsatlas).

Erfgoedlandschap

Anders dan bij een bescherming of vaststelling van een onroerend goed verloopt de procedure van een erfgoedlandschap via de regelgeving Ruimtelijke Ordening. Als er voor een gebied een RUP wordt opgemaakt, kan de plannende overheid (gemeente, provincie of Vlaanderen) ervoor kiezen om hier ook een erfgoedlandschap in af te bakenen. Zo kunnen er stedenbouwkundige voorschriften gekoppeld worden aan het erfgoedlandschap waarmee ingezet wordt op erfgoedzorg. Wordt je goed erfgoedlandschap, moet je rekening houden met zorgplicht.

Unesco werelderfgoed

De Werelderfgoedconventie van 1972 betracht cultureel en natuurlijk erfgoed dat van unieke en universele waarde is voor de mensheid, te bewaren en te ontsluiten voor toekomstige generaties. Meer dan 190 lidstaten hebben deze Conventie ondertekend. België is sinds 1996 ook partij bij het Werelderfgoedverdrag. Zowel cultureel als natuurlijk erfgoed, als erfgoed dat daarvan een gecombineerde vorm is, kan voor de Werelderfgoedlijst worden voorgedragen. Vlaanderen telt momenteel zeven beschermingen op de Werelderfgoedlijst: een serie van 13 begijnhoven en van 26 belforten, het atelier Plantin-Moretus, de woning Giuette, de volledige Brugse binnenstad, het Zoniënwoud, de Wortel-Kolonie en begraafplaatsen en herdenkingssites van WO I.

Gebieden geen archeologie

De kaart wordt sinds 2016 periodiek vastgesteld door het agentschap. Op die manier kunnen percelen of gebieden die beantwoorden aan de criteria voor opname op korte termijn op de kaart opgenomen worden. Dit geeft bouwheren, verkavelaars en ontwikkelaars met plannen voor dergelijke percelen de mogelijkheid om vrijgesteld te worden van een archeologisch vooronderzoek, zonder vertraging en bijkomende kosten.

Plannen

Een goedgekeurd beheersplan legt geen actieve verplichtingen op. Het is en blijft een geconcretiseerde beheersvisie voor een erfgoedsite. Toch heeft het document in zekere mate een 'dwingend' kader waarbinnen je moet blijven: als je werken wil uitvoeren, moeten ze stroken met de beheersdoelstellingen uit het beheersplan. Zijn de beheersdoelstellingen niet meer passend, dan kan je een aanpassing van het beheersplan aanvragen of een nieuw beheersplan opmaken. De geldigheidsduur van een plan is 24 jaar. In bepaalde gevallen heb je een goedgekeurd beheersplan nodig om een erfgoedpremie aan te vragen.

Geïnventariseerd wetenschappelijk onroerend erfgoed
Het agentschap Onroerend Erfgoed heeft de expliciete opdracht om al het waardevolle onroerend erfgoed in Vlaanderen te inventariseren. Door de jaren heen zijn er meerdere wetenschappelijke inventarissen opgemaakt over bouwkundig, landschappelijk en archeologisch erfgoed.

Geïnventariseerd onroerend erfgoed is opgenomen in een wetenschappelijke inventaris. Zo'n opname heeft geen rechtsgevolgen. Het goed wordt enkel beschreven en gedocumenteerd.

Archeologienota's en nota's
Een bouwheer is in bepaalde gevallen verplicht om een archeologienota toe te voegen aan een vergunningsaanvraag. Hij stelt daarvoor een erkend archeoloog aan om een archeologisch vooronderzoek uit te voeren en een archeologienota op te stellen. Of je verplicht bent een archeologienota toe te voegen aan je vergunningsaanvraag is onder meer afhankelijk van: oppervlakte perceel en bodemingreep, ruimtelijke bestemming van perceel en of het terrein zich situeert in een beschermde archeologische site, in een vastgestelde archeologische zone of in een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.

Eindverslag archeologisch onderzoek
Bij bouw- of verkavelingsprojecten maakt een erkend archeoloog verschillende verslagen op om archeologisch erfgoed te documenteren. De bouwheer moet aangeven of er archeologisch erfgoed op het terrein wordt verwacht en hoe hiermee zal worden omgegaan. Een vooronderzoek resulteert in een archeologienota of een nota bij een uitgesteld vooronderzoek. Als uit het vooronderzoek blijkt dat een archeologische site verder onderzocht moet worden, volgt een opgraving, uitgevoerd door een erkend archeoloog. Binnen twee maanden na het veldwerk maakt de archeoloog een archeologierapport met voorlopige bevindingen, dat aantoont dat het werk op het terrein is voltooid en de bouwwerkzaamheden kunnen beginnen. Het definitieve eindverslag, met alle onderzoeksresultaten, wordt binnen twee jaar na de opgraving bezorgd.

Wetgeving
Decreet van 12 juli 2013 betreffende het onroerend erfgoed, gewijzigd bij het decreet van 4 april 2014 (Belgisch Staatsblad 17 oktober 2013 en 15 april 2014). Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de uitvoering van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.

Meer info
www.onroerenderfgoed.be

Bron vastgoedinfo

Deze opvraging bevat overheidsinformatie verkregen van het Agentschap Onroerend Erfgoed, Koning Albert-II-Laan 19, bus 5, 1210 Brussel en Informatie Vlaanderen, Havenlaan 88, 1000 Brussel wat betreft het Grootschalig Referentie Bestand Vlaanderen (GRB).

Bijlage

Informatieaanvraag Onroerend erfgoed

(Referentienummer: 26-3800 Clockemstr5-5a-1)

Resultaat opvraging perceel gelegen in Sint-Truiden afdeling SINT-TRUIDEN 1 AFD, sectie H met perceelnummer 0873/00X000 [71053H0873/00X000]

Beschermd onroerend erfgoed

Beschermd monument: Refugiehuis abdij van Averbode

beschermd monument

Beknopte karakterisering

Typologies refugiehuizen
Stijl
Datering derde kwart 16de eeuw

Beschrijving

Deze bescherming betreft de oostvleugel van het voormalig refugiehuis. In 1997 werd ook de zuidvleugel van het complex beschermd.

Waarden

Historische waarde

Archeologische waarde

in casu *oudheidkundige waarde*

Het oud refugiehuis van Averbode is beschermd als monument omwille van het algemeen belang gevormd door de:

Artistieke waarde

in casu *kunstwaarde*

Is de gedeeltelijke aanduiding van

- **Clockemstraat 5, 5A, Ursulinenstraat 7 (Sint-Truiden)** Thans klooster der zusters ursulinen.Het refugiehuis vormt in zijn huidige toestand een vierkant complex, met centrale binnenkoer. Eind 19de, begin 20ste eeuw werden de overige gebouwen toegevoegd aan de Sluisbergstraat en een gedeelte der Ursulinenstraat.

Meer info

- https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/3072

Beschermingbesluiten

- Religieuze gebouwen - https://id.erfgoed.net/besluiten/5
  Definitieve beschermingsbesluiten

Vastgestelde inventaris

Vastgestelde archeologische zone: Historische stadskern van Sint-Truiden

vastgestelde archeologische zone

Beknopte karakterisering

Typologies steden, stadsomwallingen
Datering middeleeuwen, nieuwe tijd

Beschrijving

De historische stadskern is een immense en complexe archeologische zone die het resultaat is van een eeuwenlange intense bewoning binnen de stedelijke grenzen, meestal een omwalling. De stadsplattegrond kent een cumulatief karakter en verschillende fasen, met een oude nederzettingskern die soms teruggaat op een vroeg- of pre-middeleeuwse aanwezigheid. Voor de afbakening is in eerste instantie gekeken naar het 19de-eeuwse gereduceerde kadaster omdat dit de eerste nauwkeurige kadasterkaart is die nog een tijdsbeeld geeft van voor de industrialisering.

Is de aanduiding van

- **Sint-Truiden (Sint-Truiden)** Deze zone omvat de historische stadskern van Sint-Truiden.

Meer info

- https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/11920

Beschermingbesluiten

- Historische stadskern Sint-Truiden - https://id.erfgoed.net/besluiten/5916
  Vaststellingsbesluiten

Vastgesteld bouwkundig erfgoed: Refugiehuis van de abdij van Averbode

vastgesteld bouwkundig erfgoed

Beknopte karakterisering

Typologies kloosters, refugiehuizen
Stijl
Datering derde kwart 16de eeuw, vierde kwart 16de eeuw, interbellum

Beschrijving

Thans klooster der zusters ursulinen.Het refugiehuis vormt in zijn huidige toestand een vierkant complex, met centrale binnenkoer. Eind 19de, begin 20ste eeuw werden de overige gebouwen toegevoegd aan de Sluisbergstraat en een gedeelte der Ursulinenstraat.

Waarden

Historische waarde

Architecturale waarde

Is de aanduiding van

- **Clockemstraat 5, 5A, Ursulinenstraat 7 (Sint-Truiden)** Thans klooster der zusters ursulinen.Het refugiehuis vormt in zijn huidige toestand een vierkant complex, met centrale binnenkoer. Eind 19de, begin 20ste eeuw werden de overige gebouwen toegevoegd aan de Sluisbergstraat en een gedeelte der Ursulinenstraat.

Heeft als voorganger

- **Clockemstraat 5, 5A, Ursulinenstraat 7 (Sint-Truiden)** Thans klooster der zusters ursulinen.Het refugiehuis vormt in zijn huidige toestand een vierkant complex, met centrale binnenkoer. Eind 19de, begin 20ste eeuw werden de overige gebouwen toegevoegd aan de Sluisbergstraat en een gedeelte der Ursulinenstraat.

Meer info

- https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/19865

Beschermingbesluiten

- Besluit tot vaststelling van de inventaris bouwkundig erfgoed in de provincie Limburg - https://id.erfgoed.net/besluiten/14564
  SchrappingsbesluitenVaststellingsbesluiten

Wetenschappelijke inventaris

Historische stadskern van Sint-Truiden

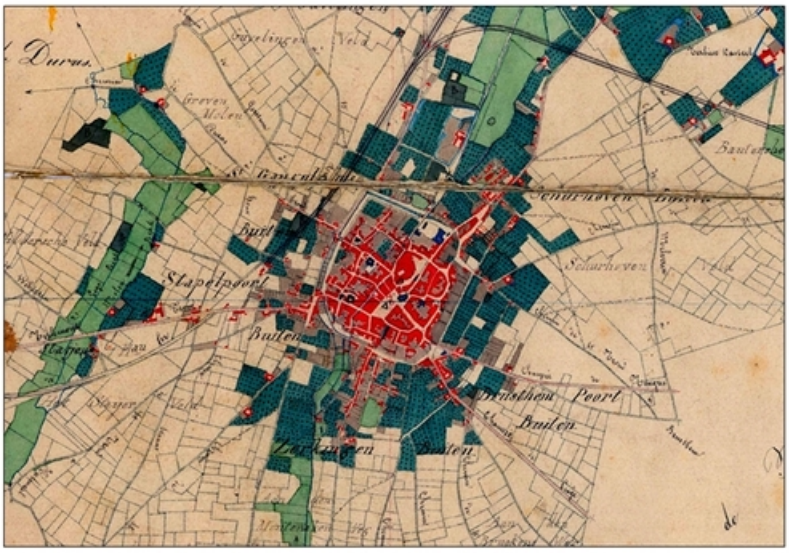

Beknopte karakterisering

Typologies steden, stadsomwallingen
Datering middeleeuwen, nieuwe tijd

Beschrijving

Algemene Beschrijving

Sint-Truiden is gelegen in het zuidwesten van de provincie Limburg, in de Haspengouwse leemstreek. Het glooiende reliëf wordt er doorsneden door talrijke zijtakken van de Gete. De stad ligt in en langs de vallei van de Cicindriabeek. Deze beek ontspringt ten zuiden van de stad, loopt via de Beekstraat de stad in en verlaat de stad in het noordoosten. De abdijgebouwen werden op de zuidoostelijke helling van deze beek ingeplant (De Winter 2010, 2-3).

De gronden rond de stad worden gekenmerkt door droge en natte leembodems. Op het gewestplan staat de historische stadskern van Sint-Truiden hoofdzakelijk ingekleurd als woongebied met cultureel-historische en/of esthetische waarde. Ook parkgebied en woongebied komen aan de rand van de stadskern voor.

Archeologische nota

Hoewel Sint-Truiden mogelijk een Romeinse kern heeft (De Winter 2010, 41), gaat het ontstaan van het huidige stadje terug tot de vroege middeleeuwen, met name tot de stichting van de Sint-Trudoabdij in 664. Het huidige Sint-Truiden is als nederzetting rond de abdij uitgebouwd. De vestiging van het klooster situeert zich in een hele reeks stichtingen in de 7de-8ste eeuw in onze regio (Charles 1965, 76). De Sint-Trudo abdij is gebouwd op een bestaand domein *Sarchinium*. Dit domein was omgeven door dicht woud aan drie zijden, aan de westelijke zijde werd het begrensd door de moerassige beemden van de Cicindriabeek. Trudo, een edelman van Frankische afkomst, liet een kerk en klooster bouwen op een kleine verhevenheid op de rechteroever van deze beek. De stichting is een van de oudste kloosterstichtingen van Vlaanderen en dateert uit het midden van de 7de eeuw. Na de dood van Trudo groeide er al gauw een kleine nederzetting rond de abdij. Bedevaarders kwamen er het graf van Trudo bezoeken (De Winter 2010, 1-2).

In 740 wordt het klooster van Sint-Trudo omgevormd tot benedictijnenabdij. Deze wordt in 883 samen met de nederzetting verwoest door de Noormannen. Onder impuls van keizer Otto I, wordt de abdij samen met de nederzetting heropgebouwd, onder het patronaat van het bisdom Metz. Deze nederzetting groeide rondom het marktplein met invalswegen die aan het marktplein vertrekken (dibe/geheel/20972).

In de 11de eeuw was Sint-Truiden al uitgegroeid tot een versterkte stad, met een aarden wal en gracht met toegangspoorten (www.eyes-e-tools.com). De stad werd toen *Oppidum Sancti Trudonis* genoemd. Intussen was ook de abdij die in deze periode gebouwd werd en een ongeziene bloei kende, een erg indrukwekkend gebouw geworden (De Winter 2010, 1-2).

Op de abdijsite werden in het verleden al meermaals opgravingen uitgevoerd, waarbij de focus meestal lag op het vrijleggen van restanten van de abdijkerk.

Zo werd in 1939 een opgraving uitgevoerd door van Hoeymissen en Boes die grote delen van de abdijkerk blootlegde, voor zover deze zich niet onder de seminariekerk bevonden. Tijdens de oorlog werd het onderzoek enkele keren hervat, en wordt er o.a. gegraven voor de abdijtoren (De Winter 2010, 21-34).

Enkele jaren later, in 1949, gingen Breuer en Lemaire op zoek naar de kapel voor Sint-Trudo uit de 12de eeuw. Over deze opgraving is weinig geweten (De Winter 2010, 25-27).

In recentere tijden, wordt na de brand van 1975 ervoor geijverd om archeologisch onderzoek te laten uitvoeren op de nog niet eerder vrijgelegde delen van de abdijkerk. In 1982 werd de opgraving uitgevoerd. Intussen was het internaat al weer opgebouwd en zijn delen van de abdijkerk onherroepelijk verloren gegaan door de nieuwbouw. Toch worden nog verschillende opeenvolgende kerkgebouwen blootgelegd, waaronder ook muren van de allereerste kerk uit de 7de eeuw. Ook een groot aantal graven werd aangesneden (De Winter 2010, 28-30).

In 1992 werd de crypte nogmaals onderzocht naar aanleiding van het publiek toegankelijk maken ervan. In 1996 kwamen een aantal begravingen aan het licht tijdens de aanleg van nutsvoorzieningen ten zuidwesten van de crypte. De laatste opgravingen aan de abdij werden uitgevoerd in 2005 waarbij muren en funderingen uit verschillende bouwfasen werden blootgelegd (De Winter 2010, 31-32).

In 1086 (of 1087) werd de stad ingelijfd bij het prinsbisdom Luik, maar behield de abdij zijn jurisdictie over een deel van het grondgebied. Het voogdijschap over de stad was reeds lange tijd een twistpunt tussen verschillende heren, voornamelijk de hertogen van Leuven en de graven van Duras, een klein graafschap in het zuidwesten van Limburg. Dit gaf aanleiding tot verschillende belegeringen en plunderingen (dibe/geheel/20972).

Intussen werd in de 1129 de eerst omwalling vervangen door een stenen vestingsmuur die werd uitgebouwd tot een indrukwekkende gordel van poorten en torens. Na de ontmanteling in 1675 en de afbraak van de overblijvende muren bleef het tracé nog bewaard in het stadspark en de vesten (www.eyes-e-tools.com). Archeologisch noodonderzoek aan de Sluisberg (Clockempoort) bracht, naast middeleeuwse en postmiddeleeuwse bewoningssporen, mogelijk sporen van de omwalling aan het licht. Enkele opmerkelijke bevindingen van dit onderzoek zijn een kuil uit de late bronstijd - vroege ijzertijd en een bunker uit de Tweede Wereldoorlog (Pauwels 2006, 308-314).

In de late middeleeuwen waren vooral de lakennijverheid en de handel over lange afstand belangrijk voor Sint-Truiden; de abdij speelde een belangrijke rol in deze handelsactiviteiten (De Winter 2010, 1-2). De wisselwerking tussen de stad en abdij komt verder o.a. tot uiting in de stichting van heel wat andere religieuze instellingen waar de abdij aandeel in had. De Sint-Gangulfuskerk, de oudste kerk van de stad, werd opgericht op bevel van de abt. Ook de parochiekerk (Onze-Lieve-Vrouw) werd in de 12de eeuw zo opgericht. Het Sint-Agnesbegijnhof (13de eeuw) en het minderbroederklooster (13de eeuw) werden beide opgericht op gronden die door de abdij werden geschonken. De scheiding tussen het geestelijke en het wereldlijke domein werd gevormd door de markt. Op deze scheiding werden de hallen (14de eeuw) en later het stadhuis (18de eeuw) opgericht (De Winter 2010, 41).

Bij archeologisch onderzoek in de kelders van het stadhuis werden sporen aangetroffen die dateren van vóór de bouw van het stadhuis. Mogelijk werd de gracht die de scheiding vormde tussen abtelijk en prins-bisschoppelijk domein aangesneden. Ook andere sporen dateren uit de vroege en volle middeleeuwen. Drie ovens dateren ten vroegste uit de 13de–14de eeuw. De functie van de ovens is onduidelijk, maar mogelijk dienden er 2 als bakoven. De functie van de derde oven is onduidelijk (Driesen 2009, 16).

De 15de eeuw is een vrij woelige periode: in 1405 was er de belegering en inname van de stad door Hendrik de Horne van Luik; in 1467 vond de Slag van Brustem plaats. Karel de Stoute nam het op tegen het Luikse leger, met beleg en inname van de stad, en verwoesting der versterkingen tot gevolg (10 jaar later startte men met de bouw van nieuwe versterkingen); in 1489 belegerde Robert van der Marck Sint-Truiden (Venken 1993, 196).

In 1568 werd de stad ingenomen door Willem de Zwijger; door haar afhankelijkheid van het prinsbisdom had de stad echter weinig te lijden van de Spaanse troepen. In 1675 werd de vesting door Lodewijk XIV ontmanteld: de poorten werden opgeblazen, en de ommuring verdween geleidelijk; de enige restanten zijn de onderbouw van de Brustempoort, en een gedeelte van de stadswal in de kloostertuin der minderbroeders; het tracé bleef echter behouden, op de meeste plaatsen in de vorm van beboomde dreven (cf. Tiensevest, Tichelrijlaan, Kazernevest) die, samen met de torens van het stadhuis, van de Onze-Lieve-Vrouwekerk en van de abdijkerk, mee het stadssilhouet bepalen (www.eyes-e-tools.com).

Na de middeleeuwen verloor de stad aan belang, een stilstand die duurde tot in de 19de eeuw. Na de Franse Revolutie werd de abdij verkocht en de gebouwen geplunderd en grotendeels afgebroken (De Winter 2010, 1-2).

Evaluatie van de bewaringstoestand en motivatie voor de afbakening

De stedelijke ruimte bewaart sporen van samenlevingen die daar achtereenvolgens aanwezig waren en deze ruimte aan hun noden hebben aangepast. Ze is met andere woorden het resultaat van een complex levenstraject waarbij de invulling veranderlijk was naar gelang de sociaal-economische, maatschappelijke en institutionele context. Meer nog dan bij dorpen hebben stadsplattegronden een cumulatief karakter en verschillende fasen. De meeste steden zijn niet als geheel gepland, maar hebben vaak een oude nederzettingskern die teruggaat op een oude burcht of abdij, een economische infrastructuur of andere. Soms kunnen deze zelfs refereren naar een oudere, vroeg- of pre-middeleeuwse aanwezigheid.

Het gebruik van de 19de-eeuwse kadasterkaart (gereduceerd kadaster) als bron voor het onderzoek naar de historische gelaagdheid van een stad wordt gesuggereerd omdat deze een tijdsbeeld geeft van net voor de industrialisering en omdat dit de eerste nauwkeurige versie van het kadaster is met perceelsaanduiding. De oorspronkelijke perceelsindeling van een stad is een relatief stabiel element in de plattegrond, die vaak een pre-stedelijke oorsprong kent. Ondanks de processen van herverdeling blijven oude bezitsgrenzen en straatpatronen toch lang zichtbaar in het stedelijke landschap. De historische stedelijke kernen zijn immense archeologische sites en behoren tot de meest uitgebreide en complexe sites ter wereld, zowel in extensie als in stratigrafie. Tegelijkertijd zijn deze sites door permanente verstedelijking en stedelijke ontwikkeling ter plaatse zwaar bedreigd.

Wat betreft de afbakening wordt er traditioneel van uitgegaan dat de aanwezige versterkingen in de eerste plaats louter defensieve structuren waren en als dusdanig infrastructuur met een zware belemmerende invloed op de stadsontwikkeling. Hieruit volgt de constructie om de stadswallen te beschouwen als grenzen aan de stadsgroei en dus als bepaling van stadsfasen. De stadswallen vormen een belangrijk onderdeel van de stedelijke identiteit en zijn als zodanig actieve componenten en bepalend voor de conceptuele stedelijke ruimte vóór de industriële periode en dus ook betekenisvol als afbakening van de complexe archeologische sites die steden zijn.

Omwille van al deze redenen wordt de grens van de archeologisch complexe en waardevolle ruimte vastgelegd op de buitenste afbakening van de stadsgracht rond de wallen en muren. De grachten bieden bovendien goede bewaringscondities voor organisch stedelijk afval. In een aantal gevallen werden de laatmiddeleeuwse muren tussen de 16de en de 18de eeuw vervangen door bastions en Vaubanversterkingen. De vergelijking met oudere stadsplannen laat echter steeds zien dat deze latere omwallingen ook de volledige laatmiddeleeuwse ruimte omvatten.

Het intekenen van de kernen gebeurde vanuit de ruimste perceelsafbakening en rekening houdende met belangrijke fysieke grenzen. Deze afbakening concentreert zich in de eerste plaats op de begrenzingen die zichtbaar zijn op de kaart, zoals stadsmuren, omwalling, stadsgrachten. Ook de open ruimtes tussen de bebouwde kern en strategische elementen zoals de rivieroever worden mee opgenomen. Op deze manier zijn we honderd procent zeker dat de afbakening van de historische stedelijke kernen in Vlaanderen dekkend is voor de volledige zone met complex stadsarcheologisch erfgoed (Tys e.a. 2010).

Bibliografie

Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden voor Zijn Koninklijke Hoogheid de Hertog Karel Alexander van Lotharingen, Jozef Jean François de Ferraris, Koninklijke Bibliotheek van België, uitgegeven in 1770-1778, schaal 1:11.520 herleid naar 1:25.000.

Gereduceerde Kadasterkaart van België, Dépôt de la Guerre, uitgegeven in 1845-1855, schaal 1:20.000.

CHARLES J.L. 1965: *La ville de Saint-Trond au moyen-âge. Des origines à la fin du XIVe siècle*, Bibliothèque de la Faculté de Philiosophie et Lettres de l'Université de Liège, 173, Parijs.

DE WINTER N. 2010: *Archeologische evaluatie en waardering van de abdijsite van Sint-Truiden (provincie Limburg)*, Sint-Truiden.

DRIESEN P. e.a. 2009: *Archeologische opgraving in de kelders onder de hal van het stadhuis van Sint-Truiden*, Rapport 84, Sint-Truiden.

GERITS J. 1989: *Historische steden in Limburg*, Brussel.

PAUWELS D. & Van den Hove P. 2006: Sint-Truiden: van bronstijdkuil tot bunker, *Limburg. Het Oude Land van Loon* 85/2006.4, 308-314.

SMEETS M. 2013: *De archeologische begeleiding in de OLV-kerk te Sint-Truiden*, Archeo-rapport 155, Kessel-Lo.

TYS D., BUYLE E., VERDURMEN I. & CANTERS F. 2010: *Vectorisering en karakterisering van nederzettingskernen op basis van het zgn. 'gereduceerd kadaster'*, Skar-rapport 5, Brussel.

VENKEN J. 1993: *Oud Sint-Truiden en omgeving*, Gent.

VERHELST K. 1993: De domeingroep Halen. Een onderzoek naar de historisch-geografische, economische, politieke en religieuze structuren van de parochies Donk, Halen, Linkhout, Berbroek, Zelk, Schulen en Loksbergen tijdens de vroege en volle middeleeuwen, *Het Oude Land van Loon* 48, 3-187.

SCHLUSMANS F. 1981: *Sint-Truiden* [online], https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/20972 (geraadpleegd op 03 juni 2014).

http://www.eyes-e-tools.com//update/pages/stt_info2.asp?seq=2931&custid=116 (geraadpleegd op 03 juni 2014).

Omvat

- **Diesterstraat 1 (Sint-Truiden)** Archeologische site van de Sint-Trudoabdij.
- **Naamsevest (Sint-Truiden)** Ondergrondse overblijfselen van de middeleeuwse Brustempoort. De resten omvatten delen van het poortgebouw en een voorburcht uit de 12de eeuw, en delen van het rondeel uit 1509-1510 in twee verdiepingen.
- **Schepen Dejonghstraat (Sint-Truiden)** Het proefputten- en proefsleuvenonderzoek wijst op de aanwezigheid van een archeologische site met sporen te dateren van de vroege middeleeuwen tot in de postmiddeleeuwse periode. De bewaringstoestand van de aangetroffen sporen is goed, zeker voor wat betreft deze in het onderste niveau. De aanwezigheid van twee dikke ophogingspakketten, de zogenaamde bruine en zwarte laag, heeft hier een rol in gespeeld. De sporen die aangetroffen werden betreffen stenen muren en muurfunderingen, paalkuilen, kuilen en een greppel. Een aantal kuilen zijn omvangrijk. Vermoedelijk betreffen het (afval)kuilen, beerputten, waterputten,… Sporen van ambachtelijke activiteiten werden niet aangetroffen, maar kunnen gezien de ligging van het onderzoeksgebied in een historisch woonblok wel verwacht worden. Hetzelfde kan gezegd worden van sporen die te maken hebben met tuin- en erfinrichting.
- **Naamsevest (Sint-Truiden)** De overblijfselen van de Brustempoort bestaan uit twee delen: een poortgebouw uit de eerste helft van de 12de eeuw, en een vooruitgeschoven versterking of 'rondeel' dat werd gebouwd in 1509-1510.
- **Diesterstraat 66 (Sint-Truiden)** Het proefputten- en proefsleuvenonderzoek wijst duidelijk op de aanwezigheid van een archeologische site met sporen te dateren vanaf de laatmiddeleeuwse periode.

- **Diesterstraat (Sint-Truiden)** Het projectgebied had een oppervlakte van ca. 427 m² en bevatte naast sporen van huizen ook een segment van de volmiddeleeuwse verdedigingsgracht van de Sint-Trudoabdij.
- **Diesterstraat 68 (Sint-Truiden)** In de proefsleuf en de 2 proefputten konden in het totaal 89 sporen herkend worden over 2 archeologische niveaus met plaatselijk meerdere nivellerings- en afdekkingslagen. Het onderste archeologische vlak zat op 1 tot 1,5m beneden maaiveld. De sporen werden aan de hand van geassocieerde vlakvondsten gedateerd in de middeleeuwen. Mogelijk bevat het terrein al bewoningssporen van in de 10de eeuw.
- **Diesterstraat, Grote Markt, Meinstraat, Plankstraat, Zoutstraat (Sint-Truiden)** Naar aanleiding van de herinrichting van de Groenmarkt en de omliggende straten werd een opgraving uitgevoerd in het centrum van Sint-Truiden. Hierbij werd een groot aantal graven van de vroege middeleeuwen tot de nieuwe tijd aangetroffen. Daarnaast werden ook enkele oudere sporen aangetroffen, de funderingen van de Klerkenkapel, enkele andere sporen en structuren uit de nieuwe tijd, de funderingen van een huizenrij uit de nieuwe tijd, enkele andere sporen en structuren uit de nieuwe tijd, en een schuilkelder uit WO II.
- **Luikerstraat (Sint-Truiden)** In het kader van herstellingswerken werden resten van de nog bewaarde Brustempoort aangetroffen, zowel van de 13de-14de eeuwse fase als de latere aanpassingen in 1509-1510 en vóór 1675.
- **Schepen Dejonghstraat (Sint-Truiden)** Tijdens de werfbegeleiding werden er, naast dertien recente verstoringen, twee archeologische sporen (in WP2) en twee losse vondsten (in PR5) aangetroffen.
- **Schepen Dejonghstraat 29 (Sint-Truiden)** De kelder heeft een tongewelf en is volgens de vinder opgebouwd uit baksteen. De kelder was al gedeeltelijk beschadigd en opgevuld.
- **Clement Cartuyvelsstraat, Slachthuisstraat (Sint-Truiden)** De werfbegeleiding liet toe vast te stellen dat de omwalling van Sint-Truiden uit 1050 eerder beperkt is geweest van omvang en dat de omwalling uit 1129 verantwoordelijk is voor de omvangrijke uitgraving zoals die nog deels zichtbaar is ter hoogte van de Kapucijnenvest.

Is aangeduid als

- **Sint-Truiden (Sint-Truiden)** Deze zone omvat de historische stadskern van Sint-Truiden.

Is deel van

- **Sint-Truiden (Sint-Truiden)**

Meer info

- https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/140054

Refugiehuis van de abdij van Averbode

Beknopte karakterisering

Typologies	kloosters, refugiehuizen
Stijl	
Datering	18de eeuw, derde kwart 16de eeuw, vierde kwart 16de eeuw, interbellum

Beschrijving

Reeds in de 13de eeuw bouwde de abdij van Averbode een refugiehuis in Sint-Truiden. Het huidige complex gaat terug tot de 16de eeuw en werd stelselmatig uitgebreid tot een vierkant complex met centrale binnentuin.

Historiek

De stichting van het refugiehuis van de abdij van Averbode klimt op tot de 13de eeuw. Van dit eerste gebouw bleef echter vrijwel niets bewaard.

In 1555 werd een nieuw refugiehuis gebouwd op de hoek van de Clockemstraat en Sluisberg. Het oudste deel is de huidige oostvleugel van het complex. De noordgevel van deze oostvleugel was oorspronkelijk de voorgevel. Het gebouw werd stelselmatig uitgebreid met verschillende vleugels. Zo ontstond uiteindelijk een vierkant complex met een centrale binnenkoer. De zuidvleugel werd opgetrokken in 1598.

Voor 1794 was het goed reeds in privaat bezit overgegaan en was het de eigendom van de familie Roberti. Sinds 1864 wordt het complex betrokken door de zusters ursulinen. Eind 19de, begin 20ste eeuw voegden de zusters de overige gebouwen toe in de Ursulinenstraat en in Sluisberg.

De oorspronkelijke ingang bevond zich in de noordelijke zijgevel; een muur, in de richting van de Grote Markt sloot het pand af aan de oostzijde. In 1927 werd hier een gebouw met torentje bijgevoegd, opgetrokken in neotraditionele stijl.

Beschrijving

Het refugiehuis vormt in zijn huidige toestand een vierkant complex, met centrale binnenkoer. Eind 19de, begin 20ste eeuw werden de overige gebouwen toegevoegd aan de Sluisbergstraat en een gedeelte van de Ursulinenstraat.

De oostelijke vleugel van het complex is het gebouw dat in 1555 werd opgetrokken. De vleugel telt tien traveeën en twee bouwlagen onder een steil zadeldak van mechanische pannen met drie dakkapellen. De nok van het dak loopt evenwijdig aan de straat.

Oostgevel

De oostgevel van de oostvleugel toont een bakstenen gebouw rustend op een kalkstenen sokkel met afschuining. De gevel wordt gekenmerkt door gesmede ijzeren muurankers, mergelstenen speklagen, hoekbanden waarvan het onderste gedeelte van kalksteen is, het bovenste van mergelsteen en een geprofileerde mergelstenen kroonlijst.

De gevel heeft verschillende types van vensters.
De oudste vensters zijn de twee mergelstenen bolkozijnen op de tweede bouwlaag. Het linkse bolkozijn heeft een gebogen mergelstenen bekroning met gestileerde bloemen aan de uiteinden. In het aldus gevormde fronton bevindt zich het wapenschild en de leus van abt Volders: "NE QUID NIMIS". Het rechtse bolkozijn heeft een driehoekige bekroning met afwerking in de vorm van kleine krullen, en een medaillon in het fronton. Beide vensters hebben een ontlastingsboog van een rollaag en een platte laag.
De benedenvensters zijn 18de-eeuws, rechthoekig en zitten vervat in een geriemde kalkstenen omlijsting. De deur en de twee vensters rechts van de deur zijn recenter en zijn voorzien van een gelijkaardige, doch gecementeerde omlijsting.
De drie linker bovenvensters zijn 19de-eeuws, rechthoekig en zitten onder een houten latei.

Noordgevel

De noordgevel van de oostvleugel was oorspronkelijk de voorgevel. Hij is opgetrokken in renaissancestijl, met laatgotische reminiscenties. Het betreft een trapgevel met ingezwenkte top en aedicula-bekroning. De treden van de trapgevel zijn verzwaard met siervazen, bolbekroningen en fraai bewerkte schouderstukken.

Op de tweede bouwlaag bevinden zich twee fraaie mergelstenen bolkozijnen in een gesculpteerde omlijsting waarvan de posten en de middenstijl opgevat zijn als pilastertjes. Deze bolkozijnen zijn bovenaan afgewerkt met een gebogen fronton, voorzien van een medaillon met links een mannenhoofd, rechts een vrouwenhoofd. De ontlastingsbogen van de bolkozijnen zijn opgebouwd uit een rollaag en een platte laag. Tussen deze twee vensters bevindt zich een gevelsteen met wapenschild en leus: "NE QUID NIMIS".

De geveltop wordt verdeeld door geprofileerde mergelstenen waterlijsten. Boven de onderste waterlijst, in het midden van de geveltop situeert zich een rijk gesculpteerde, mergelstenen nis met sokkel, waarin een beeld van Johannes de Doper staat. Aan weerszij ervan bevindt zich een klein, rechthoekig venster in een gesculpteerde, mergelstenen omlijsting, waarvan de posten als pilastertjes zijn opgevat. Boven de als entablement bewerkte lateien van deze rechthoekige vensters zit een gebogen fronton: in het linkse fronton zit het vermoedelijke wapen van de abdij en de initialen "M A", in het rechtse fronton zit een vaas met gestileerde bloemen.

In het bovenste gedeelte van de geveltop zitten twee pilastertjes. Het onderste gedeelte daarvan is versierd met een casement en steunt op een kraagsteen in de vorm van een hoofdje. Het bovenste gedeelte is gecanneleerd en afgewerkt met een Korinthisch kapiteeltje. Deze twee pilastertjes dragen een kort entablement dat rijkelijk van rankwerk is voorzien. Hierboven verheft zich het aedicula, onderaan

geflankeerd door mergelstenen voluten en afgelijnd met een entablement met fries. Een gebogen kalkstenen fronton, met het wapenschild van de abdij en een geprofileerde druiplijst met gestrekte uiteinden bekroont het geheel.

Zuidgevel

De zuidelijke zijgevel is eveneens een trapgevel, afgewerkt met mergelstenen speklagen en hoekbanden. Er bevindt zich een geprofileerde mergelstenen waterlijst tussen beide bouwlagen en onder de geveltop.

Op de benedenverdieping zit een kalkstenen kloosterkozijn met negblokken en kwartholle profilering. De waterlijst volgt het beloop van een gebogen, mergelstenen fronton boven het venster, met het wapen van abt Volders en de initialen "M A". Het venster heeft een ontlastingsboog van een rollaag en een platte laag.

In de geveltop zitten twee mergelstenen venstertjes met negblokken en geprofileerde druiplijst. Ze hebben elk een ontlastingsboog van een rollaag met mergelstenen sluitsteen en een platte laag.

Op de hoek bevindt zich een beeldje op een sokkel, onder een laatgotisch baldakijn.

De zuidvleugel

De zuidgevel van de zuidelijke vleugel bestaat uit twee goed te onderscheiden delen, met de oorspronkelijke mergelstenen hoekband tussen beiden: het rechtse gedeelte telt vijf traveeën, het linkse zeven. Beide delen tellen twee bouwlagen onder een zadeldak van mechanische pannen. Het zijn beide bakstenen gebouwen op een hoge zand- en bakstenen sokkel met zandstenen afzaat. Beide delen vertonen ook gesmede ijzeren muurankers, mergelstenen speklagen en hoekbanden. Een geprofileerde mergelstenen kroonlijst lijnt het geheel bovenaan af.

Het rechtergedeelte van de zuidgevel van de zuidelijke vleugel heeft twee dakkapellen met driehoekig fronton. Een sluitsteen in de middelste travee net boven de eerste bouwlaag vermeldt het jaartal "1598", de initialen "M V" en "N N" en het wapen van abt Valentijn Matheus. Vlak daaronder vindt men het enige spoor van de oorspronkelijke kruiskozijnen, met name dubbele ontlastingsboogjes van een rollaag. Dit rechter gedeelte heeft bovendien nog mergelstenen steigergaten en een geprofileerde waterlijst tussen beide bouwlagen. De benedenvensters zijn rechthoekig en zitten vervat in een gecementeerde omlijsting. De bovenvensters hebben een houten latei.

Het linkergedeelte van de zuidgevel van de zuidelijke vleugel heeft een jonger, 18de-eeuws voorkomen. De gevel is namelijk voorzien van rechthoekige vensters in een geriemde, kalkstenen omlijsting.

- Schlusmans F. met medewerking van Gyselinck J., Linters A., Wissels R., Buyle M. & De Graeve M.-Ch. 1981: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Provincie Limburg, Arrondissement Hasselt*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 6N2 (He-Z), Brussel – Gent, 767-771.
- https://www.flickr.com/photos/erfgoed/6566130901/in/photostream/ (geraadpleegd op 1 april 2014).

Voormalig refugiehuis van de abdij van Averbode. Thans klooster der zusters ursulinen. De stichting klimt op tot de 13de eeuw; van dit eerste gebouw bleef vrijwel niets bewaard. In 1555 bouw van een nieuw refugiehuis. Vergroting door toevoeging van de westvleugel aan de Sluisbergstraat in 1598. Voor 1794 was het goed reeds in privaat bezit overgegaan (familie Roberti). In 1864 wordt het betrokken door de ursulinen.

De oorspronkelijke ingang bevond zich in de noordelijke zijgevel; een muur, in de richting van de Grote Markt sloot het pand af aan de oostzijde. In 1927 werd hier een gebouw met torentje bijgevoegd, opgetrokken in neotraditionele stijl.

Het refugiehuis vormt in zijn huidige toestand een vierkant complex, met centrale binnenkoer. Eind 19de, begin 20ste eeuw werden de overige gebouwen toegevoegd aan de Sluisbergstraat en een gedeelte der Ursulinenstraat.

De oostelijke vleugel is het gebouw dat in 1555 werd opgetrokken. Tien traveeën en twee bouwlagen onder steil zadeldak (nok evenwijdig aan straat, mechanische pannen) met drie dakkapellen. Bakstenen gebouw op een kalkstenen sokkel met afschuining; gesmeed ijzeren muurankers; mergelstenen speklagen; hoekbanden waarvan het onderste gedeelte van kalksteen is, het bovenste van mergelsteen; geprofileerde mergelstenen kroonlijst. Vensters van verschillend type; de oudste vensters zijn de twee mergelstenen bolkozijnen op de tweede bouwlaag: het linkse heeft een gebogen mergelstenen bekroning met gestileerde bloemen aan de uiteinden; in het aldus gevormde fronton, wapenschild en leus van abt Volders: NE QUID NIMIS; het andere venster heeft een driehoekige bekroning met afwerking in de vorm van kleine krullen, en een medaillon in het fronton; beide vensters hebben een ontlastingsboog van een rollaag en een platte laag. De benedenvensters zijn rechthoekig in een geriemde kalkstenen omlijsting (eind 18de eeuw); twee vensters en de deur zijn recent, en voorzien van een gelijkaardige, doch gecementeerde omlijsting; de drie linker bovenvensters zijn rechthoekig onder een houten latei (19de eeuw). Voorts op de benedenverdieping twee rechthoekige venstertjes, het linkse blind, het rechtse getralied, in een kalkstenen omlijsting met profilering, accoladevormig op de latei; ontlastingsboog van een rollaag en een platte laag.

De oorspronkelijke gevel, thans de noordelijke zijgevel, is opgetrokken in renaissancestijl, met laatgotische reminiscenties. Trapgevel met ingezwenkte top en aedicula-bekroning; mergelstenen speklagen; de treden zijn verzwaard met siervazen en bolbekroningen; fraai bewerkte schouderstukken. Op de bovenverdieping, twee fraaie mergelstenen bolkozijnen in een gesculpteerde omlijsting waarvan de posten en de middenstijl opgevat zijn als pilastertjes; gebogen fronton erboven, voorzien van een medaillon met links een mannenhoofd, rechts een vrouwenhoofd; ontlastingsboog van een rollaag en een platte laag. Tussen deze twee vensters een gevelsteen met wapenschild en leus: NE QUID NIMIS. De geveltop wordt verdeeld door geprofileerde mergelstenen waterlijsten; boven de onderste waterlijst, in het midden der geveltop, rijk gesculpteerde, mergelstenen nis met sokkel, waarin een beeld van Johannes de Doper; aan weerszij ervan een klein, rechthoekig venster in een gesculpteerde, mergelstenen omlijsting, waarvan de posten als pilastertjes zijn opgevat; boven de als entablement bewerkte lateien een gebogen fronton: in het linkse, het wapen van de abdij (?) en de initialen M A,

in het rechtse, een vaas met gestileerde bloemen. In het bovengedeelte der geveltop twee pilastertjes waarvan het onderste gedeelte versierd is met een casement en steunt op een kraagsteen in de vorm van een hoofdje, en het bovenste gecanneleerd en afgewerkt met een Korinthisch kapiteeltje; deze twee pilastertjes dragen een kort entablement dat rijkelijk van rankwerk is voorzien. Hierboven verheft zich het aedicula, onderaan geflankeerd door mergelstenen voluten en afgelijnd met een entablement met fries. Een gebogen kalkstenen fronton, met het wapenschild van de abdij en een geprofileerde druiplijst met gestrekte uiteinden bekroont het geheel. De zuidelijke zijgevel is eveneens een trapgevel, afgewerkt met mergelstenen speklagen en hoekbanden; geprofileerde mergelstenen waterlijst tussen beide bouwlagen en onder de geveltop. Op de benedenverdieping, kalkstenen kloosterkozijn met negblokken en kwartholle profilering; de waterlijst volgt het beloop van een gebogen, mergelstenen fronton boven het venster, met het wapen van abt Volders en de initialen M A; ontlastingsboog van een rollaag en een platte laag. In de geveltop twee mergelstenen venstertjes met negblokken en geprofileerde druiplijst; ontlastingsboog van een rollaag (met mergelstenen sluitsteen) en een platte laag. Op de hoek een beeldje op een sokkel, onder een laatgotisch baldakijn. De zuidgevel der zuidelijke vleugel bestaat uit twee onderscheiden delen, met de oorspronkelijke mergelstenen hoekband tussen beiden; het rechtse gedeelte telt vijf traveeën, het linkse zeven; twee bouwlagen onder zadeldak (mechanische pannen) met dakkapellen boven het rechtergedeelte. Bakstenen gebouw op een hoge zand- en bakstenen sokkel, gedeeltelijk gecementeerd, met zandstenen afzaat; gesmeed ijzeren muurankers, mergelstenen speklagen en hoekbanden; geprofileerde mergelstenen kroonlijst. In het rechtse gedeelte, gevelsteen met jaartal 1598, initialen M V en N N, en het wapen van abt Valentijn Matheus; hieronder het enige spoor der oorspronkelijke kruiskozijnen: dubbele ontlastingsboogjes van een rollaag; het rechtse gedeelte heeft bovendien nog mergelstenen steigergaten en een geprofileerde waterlijst tussen beide bouwlagen; de benedenvensters zijn rechthoekig, in een gecementeerde omlijsting, bovenvensters onder houten latei. Het linkse gedeelte is voorzien van rechthoekige vensters in een geriemde, kalkstenen omlijsting (eind 18de eeuw).

De gevels aan de zijde der binnenkoer, evenals de noord- en oostvleugel dateren uit eind 18de eeuw; de westelijke, zuidelijke en oostelijke vleugels zijn voorzien van recente aanbouwsels, die het grootste gedeelte der gevels bedekken. De noordvleugel is vrij gaaf, doch verhoogd met een halve bouwlaag. Rechthoekige kalkstenen vensters in een geriemde omlijsting, en gelijkaardige deur met kalkstenen tussendorpel

- DE DIJN C.G.,*Monumentenroutes 1975* , in *Kunst en Oudheden in Limburg*, Hasselt, 1975, p. 88.
- THIJS A., *Doorheen het aloude Sint- Truiden,* VIII, Sint-Truiden, 1963, p. 45-48.

Is aangeduid als

- **Clockemstraat 5, 5A, Ursulinenstraat 7 (Sint-Truiden)** Thans klooster der zusters ursulinen.Het refugiehuis vormt in zijn huidige toestand een vierkant complex, met centrale binnenkoer. Eind 19de, begin 20ste eeuw werden de overige gebouwen toegevoegd aan de Sluisbergstraat en een gedeelte der Ursulinenstraat.
- **Clockemstraat 5, 5A, Ursulinenstraat 7 (Sint-Truiden)** Thans klooster der zusters ursulinen.Het refugiehuis vormt in zijn huidige toestand een vierkant complex, met centrale binnenkoer. Eind 19de, begin 20ste eeuw werden de overige gebouwen toegevoegd aan de Sluisbergstraat en een gedeelte der Ursulinenstraat.

Omvat de aanduiding als

- **Clockemstraat 5A (Sint-Truiden)** Deze bescherming betreft de oostvleugel van het voormalig refugiehuis. In 1997 werd ook de zuidvleugel van het complex beschermd.
- **Sluisberg (Sint-Truiden)** Deze bescherming betreft de zuidvleugel van het refugium van Averbode. De oostvleugel van het voormalig refugiehuis werd reeds in 1935 beschermd als monument. In 2014 werd een administratieve fout in de motivatie van het besluit rechtgezet.
- **Clockemstraat 5A (Sint-Truiden)** Deze bescherming betreft de zuidvleugel van het refugium van Averbode. De oostvleugel van het voormalig refugiehuis werd reeds in 1935 beschermd als monument. In 2014 werd een administratieve fout in de motivatie van het besluit rechtgezet.

Is deel van

- **Clockemstraat (Sint-Truiden)**

Meer info

- https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/22877

Unesco werelderfgoed

Unesco werelderfgoed bufferzone: Stadhuis Sint-Truiden met belfort: buffer

Unesco werelderfgoed bufferzone

Beknopte karakterisering

Typologies belforten, hallen, stadhuizen
Datering derde kwart 14de eeuw, eerste kwart 17de eeuw, derde kwart 18de eeuw

Betrokken personen
- Bolgrez, Johannes (Ontwerper)
- Fayn, Etienne (Ontwerper)
- Govaerts, Willem (Ontwerper)

Beschrijving

Het stadhuis van Sint-Truiden met belfort is erkend als werelderfgoed. De binnenstad van Sint-Truiden werd als bufferzone rond deze gebouwen afgebakend.

Het volledige dossier kan je raadplegen op de website van UNESCO.

Is de omvattende aanduiding van

- **Grote Markt 68 (Sint-Truiden)** De oprichting van een hal op de markt dateert van 1366; van deze constructie, mogelijk een houtbouw, resten nog enkele sporen (kalkstenen zuilen). De hal, zoals deze bewaard bleef in de onderbouw van het huidige stadhuis, kreeg zijn huidig uitzicht in 1755.

Meer info

- https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/15037

Gegevens opvraging

Ordernummer:	O2026-0053064	Datum opzoeking:	19/01/2026
Referentienummer:	26-3800 Clockemstr5-5a-2	Zoekdata:	71053H0873/00W000
Perceel:	71053H0873/00W000		

Resultaat opvraging perceel gelegen in Sint-Truiden afdeling SINT-TRUIDEN 1 AFD, sectie H met perceelnummer 0873/00W000 [71053H0873/00W000]

Informatievraag: Beschermd onroerend erfgoed (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- **Refugiehuis abdij van Averbode**: (detail zie bijlage)
- **Refugiehuis abdij van Averbode: zuidvleugel**: (detail zie bijlage)

Legende

- Cultuurhistorische landschappen
- Archeologische sites
- Stads- en dorpsgezichten
- Monumenten
- Overgangszones

Informatievraag: Vastgestelde inventaris onroerend erfgoed (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- **Historische stadskern van Sint-Truiden**: (detail zie bijlage)
- **Refugiehuis van de abdij van Averbode**: (detail zie bijlage)

Legende

- Landschapsatlas
- Landschapelijk erfgoed
- Archeologische zones
- Bouwkundig erfgoed

Informatievraag: Erfgoedlandschap (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend goed is niet opgenomen in het erfgoedlandschap

Legende

Landschapelijk erfgoed

Informatievraag: Unesco werelderfgoed (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- **Stadhuis Sint-Truiden met belfort: buffer**: (detail zie bijlage)

Legende

Bufferzones
Kernzones

Informatievraag: Gebieden geen archeologie (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend erfgoed is niet opgenomen in gebieden waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt

Legende

Gewestelijk
Gemeentelijk

Informatievraag: Erfgoed plannen (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

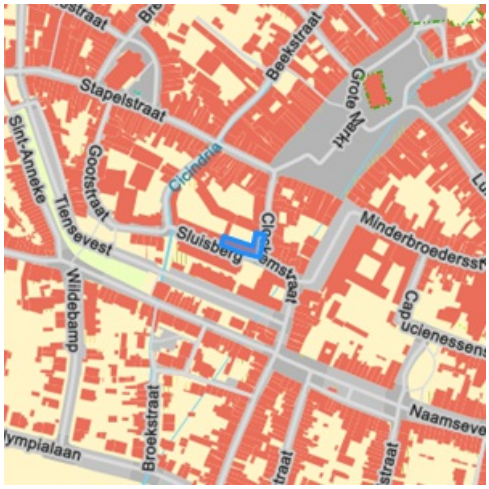

Resultaat

- Het onroerend goed heeft geen erfgoed plannen

Legende

Beheersplannen
Onroerenderfgoedrichtplannen

Informatievraag: Wetenschappelijke inventaris onroerend erfgoed (Aanvullend overzicht)

Indicatieve kaartweergave

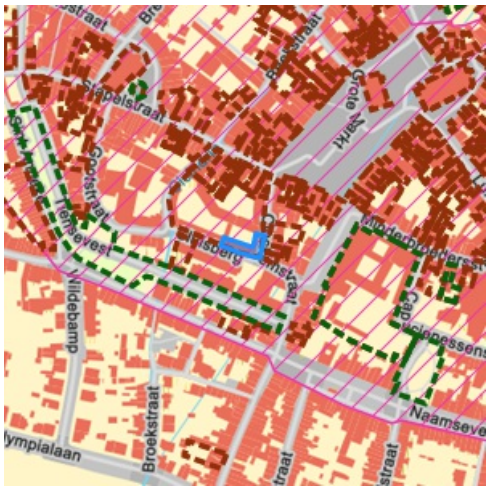

Resultaat

- **Historische stadskern van Sint-Truiden**: Archeologisch (detail zie bijlage)
- **Refugiehuis van de abdij van Averbode**: Bouwkundig (detail zie bijlage)

Legende

Archeologische erfgoed elementen
Archeologische erfgoed gehelen
Bouwkundig erfgoed elementen
Landschappelijk erfgoed elementen
Landschappelijk erfgoed gehelen

Informatievraag: Archeologienota's (Aanvullend overzicht)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend goed heeft geen goedgekeurde archeologienota's

Legende

Archeologienota's

Informatievraag: Eindverslag archeologie (Aanvullend overzicht)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend goed heeft geen eindverslagen van archeologisch onderzoek

Legende

Eindverslag archeologie

Welke informatie kan u terugvinden in dit uittreksel?

Beschermd onroerend erfgoed

De minister bevoegd voor onroerend erfgoed kan een goed beschermen als het door de erfgoedwaarden van algemeen belang is. Het moet minimaal in de staat blijven waarin het zich bevond op het moment van de bescherming.

Is het onroerend goed beschermd, dan gelden er verschillende specifieke juridische (per monument, stads- of dorpsgezicht of cultuurhistorisch landschap) gevolgen om het behoud ervan te garanderen. Bovendien kan je beroep doen op verschillende vormen van financiële ondersteuning.

Er zijn vier mogelijke vormen van bescherming: een beschermd monument, een beschermd cultuurhistorisch landschap, een beschermd stads- of dorpsgezicht en een beschermde archeologische site. Binnen elk van deze statuten is het mogelijk om een overgangszone in te stellen. Zo'n zone ondersteunt de erfgoedwaarden van het beschermde goed.

Vastgesteld onroerend erfgoed

De vaststelling van een inventaris is één van de instrumenten die de Vlaamse overheid kan inzetten om onroerend erfgoed te behouden. Hiermee bevestigt de bevoegde minister dat alle erfgoeditems op een vastgestelde lijst erfgoedwaarde bezitten en nog altijd bewaard zijn. Bij een vastgesteld item moet de overheid, eigenaar of beheerder rekening houden met rechtsgevolgen. De rechtsgevolgen zijn minder uitgebreid dan bij een beschermd erfgoed. Bovendien gelden voor alle vastgesteld bouwkundig en landschappelijk erfgoed in Vlaanderen eenzelfde set rechtsgevolgen.

Het onroerenderfgoeddecreet voorziet bevoegdheid voor steden en gemeenten voor het inventariseren van bouwkundig en landschappelijk erfgoed. De Vlaamse overheid inventariseert het archeologisch erfgoed, varend erfgoed en de landschappelijke gehelen (Landschapsatlas).

Erfgoedlandschap

Anders dan bij een bescherming of vaststelling van een onroerend goed verloopt de procedure van een erfgoedlandschap via de regelgeving Ruimtelijke Ordening. Als er voor een gebied een RUP wordt opgemaakt, kan de plannende overheid (gemeente, provincie of Vlaanderen) ervoor kiezen om hier ook een erfgoedlandschap in af te bakenen. Zo kunnen er stedenbouwkundige voorschriften gekoppeld worden aan het erfgoedlandschap waarmee ingezet wordt op erfgoedzorg. Wordt je goed erfgoedlandschap, moet je rekening houden met zorgplicht.

Unesco werelderfgoed

De Werelderfgoedconventie van 1972 betracht cultureel en natuurlijk erfgoed dat van unieke en universele waarde is voor de mensheid, te bewaren en te ontsluiten voor toekomstige generaties. Meer dan 190 lidstaten hebben deze Conventie ondertekend. België is sinds 1996 ook partij bij het Werelderfgoedverdrag. Zowel cultureel als natuurlijk erfgoed, als erfgoed dat daarvan een gecombineerde vorm is, kan voor de Werelderfgoedlijst worden voorgedragen. Vlaanderen telt momenteel zeven beschermingen op de Werelderfgoedlijst: een serie van 13 begijnhoven en van 26 belforten, het atelier Plantin-Moretus, de woning Giuette, de volledige Brugse binnenstad, het Zoniënwoud, de Wortel-Kolonie en begraafplaatsen en herdenkingssites van WO I.

Gebieden geen archeologie

De kaart wordt sinds 2016 periodiek vastgesteld door het agentschap. Op die manier kunnen percelen of gebieden die beantwoorden aan de criteria voor opname op korte termijn op de kaart opgenomen worden. Dit geeft bouwheren, verkavelaars en ontwikkelaars met plannen voor dergelijke percelen de mogelijkheid om vrijgesteld te worden van een archeologisch vooronderzoek, zonder vertraging en bijkomende kosten.

Plannen

Een goedgekeurd beheersplan legt geen actieve verplichtingen op. Het is en blijft een geconcretiseerde beheersvisie voor een erfgoedsite. Toch heeft het document in zekere mate een 'dwingend' kader waarbinnen je moet blijven: als je werken wil uitvoeren, moeten ze stroken met de beheersdoelstellingen uit het beheersplan. Zijn de beheersdoelstellingen niet meer passend, dan kan je een aanpassing van het beheersplan aanvragen of een nieuw beheersplan opmaken. De geldigheidsduur van een plan is 24 jaar. In bepaalde gevallen heb je een goedgekeurd beheersplan nodig om een erfgoedpremie aan te vragen.

Geïnventariseerd wetenschappelijk onroerend erfgoed
Het agentschap Onroerend Erfgoed heeft de expliciete opdracht om al het waardevolle onroerend erfgoed in Vlaanderen te inventariseren. Door de jaren heen zijn er meerdere wetenschappelijke inventarissen opgemaakt over bouwkundig, landschappelijk en archeologisch erfgoed.

Geïnventariseerd onroerend erfgoed is opgenomen in een wetenschappelijke inventaris. Zo'n opname heeft geen rechtsgevolgen. Het goed wordt enkel beschreven en gedocumenteerd.

Archeologienota's en nota's
Een bouwheer is in bepaalde gevallen verplicht om een archeologienota toe te voegen aan een vergunningsaanvraag. Hij stelt daarvoor een erkend archeoloog aan om een archeologisch vooronderzoek uit te voeren en een archeologienota op te stellen. Of je verplicht bent een archeologienota toe te voegen aan je vergunningsaanvraag is onder meer afhankelijk van: oppervlakte perceel en bodemingreep, ruimtelijke bestemming van perceel en of het terrein zich situeert in een beschermde archeologische site, in een vastgestelde archeologische zone of in een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.

Eindverslag archeologisch onderzoek
Bij bouw- of verkavelingsprojecten maakt een erkend archeoloog verschillende verslagen op om archeologisch erfgoed te documenteren. De bouwheer moet aangeven of er archeologisch erfgoed op het terrein wordt verwacht en hoe hiermee zal worden omgegaan. Een vooronderzoek resulteert in een archeologienota of een nota bij een uitgesteld vooronderzoek. Als uit het vooronderzoek blijkt dat een archeologische site verder onderzocht moet worden, volgt een opgraving, uitgevoerd door een erkend archeoloog. Binnen twee maanden na het veldwerk maakt de archeoloog een archeologierapport met voorlopige bevindingen, dat aantoont dat het werk op het terrein is voltooid en de bouwwerkzaamheden kunnen beginnen. Het definitieve eindverslag, met alle onderzoeksresultaten, wordt binnen twee jaar na de opgraving bezorgd.

Wetgeving
Decreet van 12 juli 2013 betreffende het onroerend erfgoed, gewijzigd bij het decreet van 4 april 2014 (Belgisch Staatsblad 17 oktober 2013 en 15 april 2014). Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de uitvoering van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.

Meer info
www.onroerenderfgoed.be

Bron vastgoedinfo

Deze opvraging bevat overheidsinformatie verkregen van het Agentschap Onroerend Erfgoed, Koning Albert-II-Laan 19, bus 5, 1210 Brussel en Informatie Vlaanderen, Havenlaan 88, 1000 Brussel wat betreft het Grootschalig Referentie Bestand Vlaanderen (GRB).

Bijlage

Informatieaanvraag Onroerend erfgoed

(Referentienummer: 26-3800 Clockemstr5-5a-2)

Resultaat opvraging perceel gelegen in Sint-Truiden afdeling SINT-TRUIDEN 1 AFD, sectie H met perceelnummer 0873/00W000 [71053H0873/00W000]

Beschermd onroerend erfgoed

Beschermd monument: Refugiehuis abdij van Averbode

beschermd monument

Beknopte karakterisering

Typologies refugiehuizen
Stijl
Datering derde kwart 16de eeuw

Beschrijving

Deze bescherming betreft de oostvleugel van het voormalig refugiehuis. In 1997 werd ook de zuidvleugel van het complex beschermd.

Waarden

Historische waarde

Archeologische waarde

in casu *oudheidkundige waarde*

Het oud refugiehuis van Averbode is beschermd als monument omwille van het algemeen belang gevormd door de:

Artistieke waarde

in casu *kunstwaarde*

Is de gedeeltelijke aanduiding van

- **Clockemstraat 5, 5A, Ursulinenstraat 7 (Sint-Truiden)** Thans klooster der zusters ursulinen.Het refugiehuis vormt in zijn huidige toestand een vierkant complex, met centrale binnenkoer. Eind 19de, begin 20ste eeuw werden de overige gebouwen toegevoegd aan de Sluisbergstraat en een gedeelte der Ursulinenstraat.

Meer info

- https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/3072

Beschermingbesluiten

- Religieuze gebouwen - https://id.erfgoed.net/besluiten/5
  Definitieve beschermingsbesluiten

Beschermd monument: Refugiehuis abdij van Averbode: zuidvleugel

beschermd monument

Beknopte karakterisering

Typologies refugiehuizen
Stijl
Datering vierde kwart 16de eeuw

Beschrijving

Deze bescherming betreft de zuidvleugel van het refugium van Averbode. De oostvleugel van het voormalig refugiehuis werd reeds in 1935 beschermd als monument. De zuidvleugel is beschermd sinds 10/07/1997. In 2014 werd een administratieve fout in de motivatie van het besluit rechtgezet: het jaartal 1588 werd vervangen door het correcte 1598.

Waarden

De zuidvleugel van het voormalig refugiehuis van Averbode is beschermd als monument omwille van het algemeen belang gevormd door de:

Historische waarde

in casu *architectuurhistorische waarde*: als 16de-eeuws gebouw (1598) met laat 18de en 19de-eeuwse gevelordonnantie.

Is de gedeeltelijke aanduiding van

- **Clockemstraat 5, 5A, Ursulinenstraat 7 (Sint-Truiden)** Thans klooster der zusters ursulinen.Het refugiehuis vormt in zijn huidige toestand een vierkant complex, met centrale binnenkoer. Eind 19de, begin 20ste eeuw werden de overige gebouwen toegevoegd aan de Sluisbergstraat en een gedeelte der Ursulinenstraat.

Heeft als voorganger

- **Sluisberg (Sint-Truiden)** Deze bescherming betreft de zuidvleugel van het refugium van Averbode. De oostvleugel van het voormalig refugiehuis werd reeds in 1935 beschermd als monument. In 2014 werd een administratieve fout in de motivatie van het besluit rechtgezet.

Meer info

- https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/8801

Beschermingbesluiten

- Zuidvleugel refugiehuis abdij van Averbode - https://id.erfgoed.net/besluiten/5637
  Definitieve wijzigingsbesluiten

Vastgestelde inventaris

Vastgestelde archeologische zone: Historische stadskern van Sint-Truiden

vastgestelde archeologische zone

Beknopte karakterisering

Typologies steden, stadsomwallingen
Datering middeleeuwen, nieuwe tijd

Beschrijving

De historische stadskern is een immense en complexe archeologische zone die het resultaat is van een eeuwenlange intense bewoning binnen de stedelijke grenzen, meestal een omwalling. De stadsplattegrond kent een cumulatief karakter en verschillende fasen, met een oude nederzettingskern die soms teruggaat op een vroeg- of pre-middeleeuwse aanwezigheid. Voor de afbakening is in eerste instantie gekeken naar het 19de-eeuwse gereduceerde kadaster omdat dit de eerste nauwkeurige kadasterkaart is die nog een tijdsbeeld geeft van voor de industrialisering.

Is de aanduiding van

- **Sint-Truiden (Sint-Truiden)** Deze zone omvat de historische stadskern van Sint-Truiden.

Meer info

- https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/11920

Beschermingbesluiten

- Historische stadskern Sint-Truiden - https://id.erfgoed.net/besluiten/5916
  Vaststellingsbesluiten

Vastgesteld bouwkundig erfgoed: Refugiehuis van de abdij van Averbode

vastgesteld bouwkundig erfgoed

Beknopte karakterisering

Typologies kloosters, refugiehuizen
Stijl
Datering derde kwart 16de eeuw, vierde kwart 16de eeuw, interbellum

Beschrijving

Thans klooster der zusters ursulinen.Het refugiehuis vormt in zijn huidige toestand een vierkant complex, met centrale binnenkoer. Eind 19de, begin 20ste eeuw werden de overige gebouwen toegevoegd aan de Sluisbergstraat en een gedeelte der Ursulinenstraat.

Waarden

Historische waarde

Architecturale waarde

Is de aanduiding van

- **Clockemstraat 5, 5A, Ursulinenstraat 7 (Sint-Truiden)** Thans klooster der zusters ursulinen.Het refugiehuis vormt in zijn huidige toestand een vierkant complex, met centrale binnenkoer. Eind 19de, begin 20ste eeuw werden de overige gebouwen toegevoegd aan de Sluisbergstraat en een gedeelte der Ursulinenstraat.

Heeft als voorganger

- **Clockemstraat 5, 5A, Ursulinenstraat 7 (Sint-Truiden)** Thans klooster der zusters ursulinen.Het refugiehuis vormt in zijn huidige toestand een vierkant complex, met centrale binnenkoer. Eind 19de, begin 20ste eeuw werden de overige gebouwen toegevoegd aan de Sluisbergstraat en een gedeelte der Ursulinenstraat.

Meer info

- https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/19865

Beschermingbesluiten

- Besluit tot vaststelling van de inventaris bouwkundig erfgoed in de provincie Limburg - https://id.erfgoed.net/besluiten/14564
  SchrappingsbesluitenVaststellingsbesluiten

Wetenschappelijke inventaris

Historische stadskern van Sint-Truiden

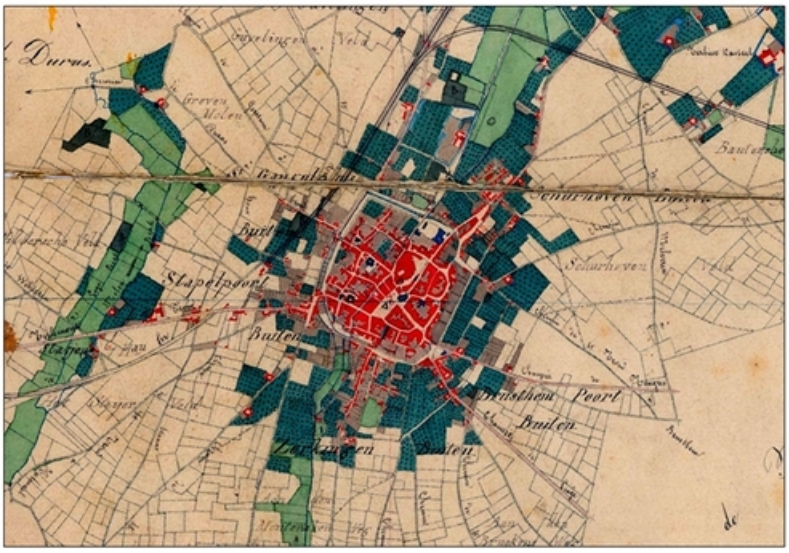

Beknopte karakterisering

Typologies steden, stadsomwallingen
Datering middeleeuwen, nieuwe tijd

Beschrijving

Algemene Beschrijving

Sint-Truiden is gelegen in het zuidwesten van de provincie Limburg, in de Haspengouwse leemstreek. Het glooiende reliëf wordt er doorsneden door talrijke zijtakken van de Gete. De stad ligt in en langs de vallei van de Cicindriabeek. Deze beek ontspringt ten zuiden van de stad, loopt via de Beekstraat de stad in en verlaat de stad in het noordoosten. De abdijgebouwen werden op de zuidoostelijke helling van deze beek ingeplant (De Winter 2010, 2-3).

De gronden rond de stad worden gekenmerkt door droge en natte leembodems. Op het gewestplan staat de historische stadskern van Sint-Truiden hoofdzakelijk ingekleurd als woongebied met cultureel-historische en/of esthetische waarde. Ook parkgebied en woongebied komen aan de rand van de stadskern voor.

Archeologische nota

Hoewel Sint-Truiden mogelijk een Romeinse kern heeft (De Winter 2010, 41), gaat het ontstaan van het huidige stadje terug tot de vroege middeleeuwen, met name tot de stichting van de Sint-Trudoabdij in 664. Het huidige Sint-Truiden is als nederzetting rond de abdij uitgebouwd. De vestiging van het klooster situeert zich in een hele reeks stichtingen in de 7de-8ste eeuw in onze regio (Charles 1965, 76). De Sint-Trudo abdij is gebouwd op een bestaand domein *Sarchinium*. Dit domein was omgeven door dicht woud aan drie zijden, aan de westelijke zijde werd het begrensd door de moerassige beemden van de Cicindriabeek. Trudo, een edelman van Frankische afkomst, liet een kerk en klooster bouwen op een kleine verhevenheid op de rechteroever van deze beek. De stichting is een van de oudste kloosterstichtingen van Vlaanderen en dateert uit het midden van de 7de eeuw. Na de dood van Trudo groeide er al gauw een kleine nederzetting rond de abdij. Bedevaarders kwamen er het graf van Trudo bezoeken (De Winter 2010, 1-2).

In 740 wordt het klooster van Sint-Trudo omgevormd tot benedictijnenabdij. Deze wordt in 883 samen met de nederzetting verwoest door de Noormannen. Onder impuls van keizer Otto I, wordt de abdij samen met de nederzetting heropgebouwd, onder het patronaat van het bisdom Metz. Deze nederzetting groeide rondom het marktplein met invalswegen die aan het marktplein vertrekken (dibe/geheel/20972).

In de 11de eeuw was Sint-Truiden al uitgegroeid tot een versterkte stad, met een aarden wal en gracht met toegangspoorten (www.eyes-e-tools.com). De stad werd toen *Oppidum Sancti Trudonis* genoemd. Intussen was ook de abdij die in deze periode gebouwd werd en een ongeziene bloei kende, een erg indrukwekkend gebouw geworden (De Winter 2010, 1-2).

Op de abdijsite werden in het verleden al meermaals opgravingen uitgevoerd, waarbij de focus meestal lag op het vrijleggen van restanten van de abdijkerk.

Zo werd in 1939 een opgraving uitgevoerd door van Hoeymissen en Boes die grote delen van de abdijkerk blootlegde, voor zover deze zich niet onder de seminariekerk bevonden. Tijdens de oorlog werd het onderzoek enkele keren hervat, en wordt er o.a. gegraven voor de abdijtoren (De Winter 2010, 21-34).

Enkele jaren later, in 1949, gingen Breuer en Lemaire op zoek naar de kapel voor Sint-Trudo uit de 12de eeuw. Over deze opgraving is weinig geweten (De Winter 2010, 25-27).

In recentere tijden, wordt na de brand van 1975 ervoor geijverd om archeologisch onderzoek te laten uitvoeren op de nog niet eerder vrijgelegde delen van de abdijkerk. In 1982 werd de opgraving uitgevoerd. Intussen was het internaat al weer opgebouwd en zijn delen van de abdijkerk onherroepelijk verloren gegaan door de nieuwbouw. Toch worden nog verschillende opeenvolgende kerkgebouwen blootgelegd, waaronder ook muren van de allereerste kerk uit de 7de eeuw. Ook een groot aantal graven werd aangesneden (De Winter 2010, 28-30).

In 1992 werd de crypte nogmaals onderzocht naar aanleiding van het publiek toegankelijk maken ervan. In 1996 kwamen een aantal begravingen aan het licht tijdens de aanleg van nutsvoorzieningen ten zuidwesten van de crypte. De laatste opgravingen aan de abdij werden uitgevoerd in 2005 waarbij muren en funderingen uit verschillende bouwfasen werden blootgelegd (De Winter 2010, 31-32).

In 1086 (of 1087) werd de stad ingelijfd bij het prinsbisdom Luik, maar behield de abdij zijn jurisdictie over een deel van het grondgebied. Het voogdijschap over de stad was reeds lange tijd een twistpunt tussen verschillende heren, voornamelijk de hertogen van Leuven en de graven van Duras, een klein graafschap in het zuidwesten van Limburg. Dit gaf aanleiding tot verschillende belegeringen en plunderingen (dibe/geheel/20972).

Intussen werd in de 1129 de eerst omwalling vervangen door een stenen vestingsmuur die werd uitgebouwd tot een indrukwekkende gordel van poorten en torens. Na de ontmanteling in 1675 en de afbraak van de overblijvende muren bleef het tracé nog bewaard in het stadspark en de vesten (www.eyes-e-tools.com). Archeologisch noodonderzoek aan de Sluisberg (Clockempoort) bracht, naast middeleeuwse en postmiddeleeuwse bewoningssporen, mogelijk sporen van de omwalling aan het licht. Enkele opmerkelijke bevindingen van dit onderzoek zijn een kuil uit de late bronstijd - vroege ijzertijd en een bunker uit de Tweede Wereldoorlog (Pauwels 2006, 308-314).

In de late middeleeuwen waren vooral de lakennijverheid en de handel over lange afstand belangrijk voor Sint-Truiden; de abdij speelde een belangrijke rol in deze handelsactiviteiten (De Winter 2010, 1-2). De wisselwerking tussen de stad en abdij komt verder o.a. tot uiting in de stichting van heel wat andere religieuze instellingen waar de abdij aandeel in had. De Sint-Gangulfuskerk, de oudste kerk van de stad, werd opgericht op bevel van de abt. Ook de parochiekerk (Onze-Lieve-Vrouw) werd in de 12de eeuw zo opgericht. Het Sint-Agnesbegijnhof (13de eeuw) en het minderbroederklooster (13de eeuw) werden beide opgericht op gronden die door de abdij werden geschonken. De scheiding tussen het geestelijke en het wereldlijke domein werd gevormd door de markt. Op deze scheiding werden de hallen (14de eeuw) en later het stadhuis (18de eeuw) opgericht (De Winter 2010, 41).

Bij archeologisch onderzoek in de kelders van het stadhuis werden sporen aangetroffen die dateren van vóór de bouw van het stadhuis. Mogelijk werd de gracht die de scheiding vormde tussen abtelijk en prins-bisschoppelijk domein aangesneden. Ook andere sporen dateren uit de vroege en volle middeleeuwen. Drie ovens dateren ten vroegste uit de 13de–14de eeuw. De functie van de ovens is onduidelijk, maar mogelijk dienden er 2 als bakoven. De functie van de derde oven is onduidelijk (Driesen 2009, 16).

De 15de eeuw is een vrij woelige periode: in 1405 was er de belegering en inname van de stad door Hendrik de Horne van Luik; in 1467 vond de Slag van Brustem plaats. Karel de Stoute nam het op tegen het Luikse leger, met beleg en inname van de stad, en verwoesting der versterkingen tot gevolg (10 jaar later startte men met de bouw van nieuwe versterkingen); in 1489 belegerde Robert van der Marck Sint-Truiden (Venken 1993, 196).

In 1568 werd de stad ingenomen door Willem de Zwijger; door haar afhankelijkheid van het prinsbisdom had de stad echter weinig te lijden van de Spaanse troepen. In 1675 werd de vesting door Lodewijk XIV ontmanteld: de poorten werden opgeblazen, en de ommuring verdween geleidelijk; de enige restanten zijn de onderbouw van de Brustempoort, en een gedeelte van de stadswal in de kloostertuin der minderbroeders; het tracé bleef echter behouden, op de meeste plaatsen in de vorm van beboomde dreven (cf. Tiensevest, Tichelrijlaan, Kazernevest) die, samen met de torens van het stadhuis, van de Onze-Lieve-Vrouwekerk en van de abdijkerk, mee het stadssilhouet bepalen (www.eyes-e-tools.com).

Na de middeleeuwen verloor de stad aan belang, een stilstand die duurde tot in de 19de eeuw. Na de Franse Revolutie werd de abdij verkocht en de gebouwen geplunderd en grotendeels afgebroken (De Winter 2010, 1-2).

Evaluatie van de bewaringstoestand en motivatie voor de afbakening

De stedelijke ruimte bewaart sporen van samenlevingen die daar achtereenvolgens aanwezig waren en deze ruimte aan hun noden hebben aangepast. Ze is met andere woorden het resultaat van een complex levenstraject waarbij de invulling veranderlijk was naar gelang de sociaal-economische, maatschappelijke en institutionele context. Meer nog dan bij dorpen hebben stadsplattegronden een cumulatief karakter en verschillende fasen. De meeste steden zijn niet als geheel gepland, maar hebben vaak een oude nederzettingskern die teruggaat op een oude burcht of abdij, een economische infrastructuur of andere. Soms kunnen deze zelfs refereren naar een oudere, vroeg- of pre-middeleeuwse aanwezigheid.

Het gebruik van de 19de-eeuwse kadasterkaart (gereduceerd kadaster) als bron voor het onderzoek naar de historische gelaagdheid van een stad wordt gesuggereerd omdat deze een tijdsbeeld geeft van net voor de industrialisering en omdat dit de eerste nauwkeurige versie van het kadaster is met perceelsaanduiding. De oorspronkelijke perceelsindeling van een stad is een relatief stabiel element in de plattegrond, die vaak een pre-stedelijke oorsprong kent. Ondanks de processen van herverdeling blijven oude bezitsgrenzen en straatpatronen toch lang zichtbaar in het stedelijke landschap. De historische stedelijke kernen zijn immense archeologische sites en behoren tot de meest uitgebreide en complexe sites ter wereld, zowel in extensie als in stratigrafie. Tegelijkertijd zijn deze sites door permanente verstedelijking en stedelijke ontwikkeling ter plaatse zwaar bedreigd.

Wat betreft de afbakening wordt er traditioneel van uitgegaan dat de aanwezige versterkingen in de eerste plaats louter defensieve structuren waren en als dusdanig infrastructuur met een zware belemmerende invloed op de stadsontwikkeling. Hieruit volgt de constructie om de stadswallen te beschouwen als grenzen aan de stadsgroei en dus als bepaling van stadsfasen. De stadswallen vormen een belangrijk onderdeel van de stedelijke identiteit en zijn als zodanig actieve componenten en bepalend voor de conceptuele stedelijke ruimte vóór de industriële periode en dus ook betekenisvol als afbakening van de complexe archeologische sites die steden zijn.

Omwille van al deze redenen wordt de grens van de archeologisch complexe en waardevolle ruimte vastgelegd op de buitenste afbakening van de stadsgracht rond de wallen en muren. De grachten bieden bovendien goede bewaringscondities voor organisch stedelijk afval. In een aantal gevallen werden de laatmiddeleeuwse muren tussen de 16de en de 18de eeuw vervangen door bastions en Vaubanversterkingen. De vergelijking met oudere stadsplannen laat echter steeds zien dat deze latere omwallingen ook de volledige laatmiddeleeuwse ruimte omvatten.

Het intekenen van de kernen gebeurde vanuit de ruimste perceelsafbakening en rekening houdende met belangrijke fysieke grenzen. Deze afbakening concentreert zich in de eerste plaats op de begrenzingen die zichtbaar zijn op de kaart, zoals stadsmuren, omwalling, stadsgrachten. Ook de open ruimtes tussen de bebouwde kern en strategische elementen zoals de rivieroever worden mee opgenomen. Op deze manier zijn we honderd procent zeker dat de afbakening van de historische stedelijke kernen in Vlaanderen dekkend is voor de volledige zone met complex stadsarcheologisch erfgoed (Tys e.a. 2010).

Bibliografie

Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden voor Zijn Koninklijke Hoogheid de Hertog Karel Alexander van Lotharingen, Jozef Jean François de Ferraris, Koninklijke Bibliotheek van België, uitgegeven in 1770-1778, schaal 1:11.520 herleid naar 1:25.000.

Gereduceerde Kadasterkaart van België, Dépôt de la Guerre, uitgegeven in 1845-1855, schaal 1:20.000.

CHARLES J.L. 1965: *La ville de Saint-Trond au moyen-âge. Des origines à la fin du XIVe siècle*, Bibliothèque de la Faculté de Philiosophie et Lettres de l'Université de Liège, 173, Parijs.

DE WINTER N. 2010: *Archeologische evaluatie en waardering van de abdijsite van Sint-Truiden (provincie Limburg)*, Sint-Truiden.

DRIESEN P. e.a. 2009: *Archeologische opgraving in de kelders onder de hal van het stadhuis van Sint-Truiden*, Rapport 84, Sint-Truiden.

GERITS J. 1989: *Historische steden in Limburg*, Brussel.

PAUWELS D. & Van den Hove P. 2006: Sint-Truiden: van bronstijdkuil tot bunker, *Limburg. Het Oude Land van Loon* 85/2006.4, 308-314.

SMEETS M. 2013: *De archeologische begeleiding in de OLV-kerk te Sint-Truiden*, Archeo-rapport 155, Kessel-Lo.

TYS D., BUYLE E., VERDURMEN I. & CANTERS F. 2010: *Vectorisering en karakterisering van nederzettingskernen op basis van het zgn. 'gereduceerd kadaster'*, Skar-rapport 5, Brussel.

VENKEN J. 1993: *Oud Sint-Truiden en omgeving*, Gent.

VERHELST K. 1993: De domeingroep Halen. Een onderzoek naar de historisch-geografische, economische, politieke en religieuze structuren van de parochies Donk, Halen, Linkhout, Berbroek, Zelk, Schulen en Loksbergen tijdens de vroege en volle middeleeuwen, *Het Oude Land van Loon* 48, 3-187.

SCHLUSMANS F. 1981: *Sint-Truiden* [online], https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/20972 (geraadpleegd op 03 juni 2014).

http://www.eyes-e-tools.com//update/pages/stt_info2.asp?seq=2931&custid=116 (geraadpleegd op 03 juni 2014).

Omvat

- **Diesterstraat 1 (Sint-Truiden)** Archeologische site van de Sint-Trudoabdij.
- **Naamsevest (Sint-Truiden)** Ondergrondse overblijfselen van de middeleeuwse Brustempoort. De resten omvatten delen van het poortgebouw en een voorburcht uit de 12de eeuw, en delen van het rondeel uit 1509-1510 in twee verdiepingen.
- **Schepen Dejonghstraat (Sint-Truiden)** Het proefputten- en proefsleuvenonderzoek wijst op de aanwezigheid van een archeologische site met sporen te dateren van de vroege middeleeuwen tot in de postmiddeleeuwse periode. De bewaringstoestand van de aangetroffen sporen is goed, zeker voor wat betreft deze in het onderste niveau. De aanwezigheid van twee dikke ophogingspakketten, de zogenaamde bruine en zwarte laag, heeft hier een rol in gespeeld. De sporen die aangetroffen werden betreffen stenen muren en muurfunderingen, paalkuilen, kuilen en een greppel. Een aantal kuilen zijn omvangrijk. Vermoedelijk betreffen het (afval)kuilen, beerputten, waterputten,… Sporen van ambachtelijke activiteiten werden niet aangetroffen, maar kunnen gezien de ligging van het onderzoeksgebied in een historisch woonblok wel verwacht worden. Hetzelfde kan gezegd worden van sporen die te maken hebben met tuin- en erfinrichting.
- **Naamsevest (Sint-Truiden)** De overblijfselen van de Brustempoort bestaan uit twee delen: een poortgebouw uit de eerste helft van de 12de eeuw, en een vooruitgeschoven versterking of 'rondeel' dat werd gebouwd in 1509-1510.
- **Diesterstraat 66 (Sint-Truiden)** Het proefputten- en proefsleuvenonderzoek wijst duidelijk op de aanwezigheid van een archeologische site met sporen te dateren vanaf de laatmiddeleeuwse periode.

- **Diesterstraat (Sint-Truiden)** Het projectgebied had een oppervlakte van ca. 427 m² en bevatte naast sporen van huizen ook een segment van de volmiddeleeuwse verdedigingsgracht van de Sint-Trudoabdij.
- **Diesterstraat 68 (Sint-Truiden)** In de proefsleuf en de 2 proefputten konden in het totaal 89 sporen herkend worden over 2 archeologische niveaus met plaatselijk meerdere nivellerings- en afdekkingslagen. Het onderste archeologische vlak zat op 1 tot 1,5m beneden maaiveld. De sporen werden aan de hand van geassocieerde vlakvondsten gedateerd in de middeleeuwen. Mogelijk bevat het terrein al bewoningssporen van in de 10de eeuw.
- **Diesterstraat, Grote Markt, Meinstraat, Plankstraat, Zoutstraat (Sint-Truiden)** Naar aanleiding van de herinrichting van de Groenmarkt en de omliggende straten werd een opgraving uitgevoerd in het centrum van Sint-Truiden. Hierbij werd een groot aantal graven van de vroege middeleeuwen tot de nieuwe tijd aangetroffen. Daarnaast werden ook enkele oudere sporen aangetroffen, de funderingen van de Klerkenkapel, enkele andere sporen en structuren uit de nieuwe tijd, de funderingen van een huizenrij uit de nieuwe tijd, enkele andere sporen en structuren uit de nieuwe tijd, en een schuilkelder uit WO II.
- **Luikerstraat (Sint-Truiden)** In het kader van herstellingswerken werden resten van de nog bewaarde Brustempoort aangetroffen, zowel van de 13de-14de eeuwse fase als de latere aanpassingen in 1509-1510 en vóór 1675.
- **Schepen Dejonghstraat (Sint-Truiden)** Tijdens de werfbegeleiding werden er, naast dertien recente verstoringen, twee archeologische sporen (in WP2) en twee losse vondsten (in PR5) aangetroffen.
- **Schepen Dejonghstraat 29 (Sint-Truiden)** De kelder heeft een tongewelf en is volgens de vinder opgebouwd uit baksteen. De kelder was al gedeeltelijk beschadigd en opgevuld.
- **Clement Cartuyvelsstraat, Slachthuisstraat (Sint-Truiden)** De werfbegeleiding liet toe vast te stellen dat de omwalling van Sint-Truiden uit 1050 eerder beperkt is geweest van omvang en dat de omwalling uit 1129 verantwoordelijk is voor de omvangrijke uitgraving zoals die nog deels zichtbaar is ter hoogte van de Kapucijnenvest.

Is aangeduid als

- **Sint-Truiden (Sint-Truiden)** Deze zone omvat de historische stadskern van Sint-Truiden.

Is deel van

- **Sint-Truiden (Sint-Truiden)**

Meer info

- https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/140054

Refugiehuis van de abdij van Averbode

Beknopte karakterisering

Typologies	kloosters, refugiehuizen
Stijl	
Datering	18de eeuw, derde kwart 16de eeuw, vierde kwart 16de eeuw, interbellum

Beschrijving

Reeds in de 13de eeuw bouwde de abdij van Averbode een refugiehuis in Sint-Truiden. Het huidige complex gaat terug tot de 16de eeuw en werd stelselmatig uitgebreid tot een vierkant complex met centrale binnentuin.

Historiek

De stichting van het refugiehuis van de abdij van Averbode klimt op tot de 13de eeuw. Van dit eerste gebouw bleef echter vrijwel niets bewaard.

In 1555 werd een nieuw refugiehuis gebouwd op de hoek van de Clockemstraat en Sluisberg. Het oudste deel is de huidige oostvleugel van het complex. De noordgevel van deze oostvleugel was oorspronkelijk de voorgevel. Het gebouw werd stelselmatig uitgebreid met verschillende vleugels. Zo ontstond uiteindelijk een vierkant complex met een centrale binnenkoer. De zuidvleugel werd opgetrokken in 1598.

Voor 1794 was het goed reeds in privaat bezit overgegaan en was het de eigendom van de familie Roberti. Sinds 1864 wordt het complex betrokken door de zusters ursulinen. Eind 19de, begin 20ste eeuw voegden de zusters de overige gebouwen toe in de Ursulinenstraat en in Sluisberg.

De oorspronkelijke ingang bevond zich in de noordelijke zijgevel; een muur, in de richting van de Grote Markt sloot het pand af aan de oostzijde. In 1927 werd hier een gebouw met torentje bijgevoegd, opgetrokken in neotraditionele stijl.

Beschrijving

Het refugiehuis vormt in zijn huidige toestand een vierkant complex, met centrale binnenkoer. Eind 19de, begin 20ste eeuw werden de overige gebouwen toegevoegd aan de Sluisbergstraat en een gedeelte van de Ursulinenstraat.

De oostelijke vleugel van het complex is het gebouw dat in 1555 werd opgetrokken. De vleugel telt tien traveeën en twee bouwlagen onder een steil zadeldak van mechanische pannen met drie dakkapellen. De nok van het dak loopt evenwijdig aan de straat.

Oostgevel

De oostgevel van de oostvleugel toont een bakstenen gebouw rustend op een kalkstenen sokkel met afschuining. De gevel wordt gekenmerkt door gesmede ijzeren muurankers, mergelstenen speklagen, hoekbanden waarvan het onderste gedeelte van kalksteen is, het bovenste van mergelsteen en een geprofileerde mergelstenen kroonlijst.

De gevel heeft verschillende types van vensters.
De oudste vensters zijn de twee mergelstenen bolkozijnen op de tweede bouwlaag. Het linkse bolkozijn heeft een gebogen mergelstenen bekroning met gestileerde bloemen aan de uiteinden. In het aldus gevormde fronton bevindt zich het wapenschild en de leus van abt Volders: "NE QUID NIMIS". Het rechtse bolkozijn heeft een driehoekige bekroning met afwerking in de vorm van kleine krullen, en een medaillon in het fronton. Beide vensters hebben een ontlastingsboog van een rollaag en een platte laag.
De benedenvensters zijn 18de-eeuws, rechthoekig en zitten vervat in een geriemde kalkstenen omlijsting. De deur en de twee vensters rechts van de deur zijn recenter en zijn voorzien van een gelijkaardige, doch gecementeerde omlijsting.
De drie linker bovenvensters zijn 19de-eeuws, rechthoekig en zitten onder een houten latei.

Noordgevel

De noordgevel van de oostvleugel was oorspronkelijk de voorgevel. Hij is opgetrokken in renaissancestijl, met laatgotische reminiscenties. Het betreft een trapgevel met ingezwenkte top en aedicula-bekroning. De treden van de trapgevel zijn verzwaard met siervazen, bolbekroningen en fraai bewerkte schouderstukken.

Op de tweede bouwlaag bevinden zich twee fraaie mergelstenen bolkozijnen in een gesculpteerde omlijsting waarvan de posten en de middenstijl opgevat zijn als pilastertjes. Deze bolkozijnen zijn bovenaan afgewerkt met een gebogen fronton, voorzien van een medaillon met links een mannenhoofd, rechts een vrouwenhoofd. De ontlastingsbogen van de bolkozijnen zijn opgebouwd uit een rollaag en een platte laag. Tussen deze twee vensters bevindt zich een gevelsteen met wapenschild en leus: "NE QUID NIMIS".

De geveltop wordt verdeeld door geprofileerde mergelstenen waterlijsten. Boven de onderste waterlijst, in het midden van de geveltop situeert zich een rijk gesculpteerde, mergelstenen nis met sokkel, waarin een beeld van Johannes de Doper staat. Aan weerszij ervan bevindt zich een klein, rechthoekig venster in een gesculpteerde, mergelstenen omlijsting, waarvan de posten als pilastertjes zijn opgevat. Boven de als entablement bewerkte lateien van deze rechthoekige vensters zit een gebogen fronton: in het linkse fronton zit het vermoedelijke wapen van de abdij en de initialen "M A", in het rechtse fronton zit een vaas met gestileerde bloemen.

In het bovenste gedeelte van de geveltop zitten twee pilastertjes. Het onderste gedeelte daarvan is versierd met een casement en steunt op een kraagsteen in de vorm van een hoofdje. Het bovenste gedeelte is gecanneleerd en afgewerkt met een Korinthisch kapiteeltje. Deze twee pilastertjes dragen een kort entablement dat rijkelijk van rankwerk is voorzien. Hierboven verheft zich het aedicula, onderaan

geflankeerd door mergelstenen voluten en afgelijnd met een entablement met fries. Een gebogen kalkstenen fronton, met het wapenschild van de abdij en een geprofileerde druiplijst met gestrekte uiteinden bekroont het geheel.

Zuidgevel

De zuidelijke zijgevel is eveneens een trapgevel, afgewerkt met mergelstenen speklagen en hoekbanden. Er bevindt zich een geprofileerde mergelstenen waterlijst tussen beide bouwlagen en onder de geveltop.

Op de benedenverdieping zit een kalkstenen kloosterkozijn met negblokken en kwartholle profilering. De waterlijst volgt het beloop van een gebogen, mergelstenen fronton boven het venster, met het wapen van abt Volders en de initialen "M A". Het venster heeft een ontlastingsboog van een rollaag en een platte laag.

In de geveltop zitten twee mergelstenen venstertjes met negblokken en geprofileerde druiplijst. Ze hebben elk een ontlastingsboog van een rollaag met mergelstenen sluitsteen en een platte laag.

Op de hoek bevindt zich een beeldje op een sokkel, onder een laatgotisch baldakijn.

De zuidvleugel

De zuidgevel van de zuidelijke vleugel bestaat uit twee goed te onderscheiden delen, met de oorspronkelijke mergelstenen hoekband tussen beiden: het rechtse gedeelte telt vijf traveeën, het linkse zeven. Beide delen tellen twee bouwlagen onder een zadeldak van mechanische pannen. Het zijn beide bakstenen gebouwen op een hoge zand- en bakstenen sokkel met zandstenen afzaat. Beide delen vertonen ook gesmede ijzeren muurankers, mergelstenen speklagen en hoekbanden. Een geprofileerde mergelstenen kroonlijst lijnt het geheel bovenaan af.

Het rechtergedeelte van de zuidgevel van de zuidelijke vleugel heeft twee dakkapellen met driehoekig fronton. Een sluitsteen in de middelste travee net boven de eerste bouwlaag vermeldt het jaartal "1598", de initialen "M V" en "N N" en het wapen van abt Valentijn Matheus. Vlak daaronder vindt men het enige spoor van de oorspronkelijke kruiskozijnen, met name dubbele ontlastingsboogjes van een rollaag. Dit rechter gedeelte heeft bovendien nog mergelstenen steigergaten en een geprofileerde waterlijst tussen beide bouwlagen. De benedenvensters zijn rechthoekig en zitten vervat in een gecementeerde omlijsting. De bovenvensters hebben een houten latei.

Het linkergedeelte van de zuidgevel van de zuidelijke vleugel heeft een jonger, 18de-eeuws voorkomen. De gevel is namelijk voorzien van rechthoekige vensters in een geriemde, kalkstenen omlijsting.

- Schlusmans F. met medewerking van Gyselinck J., Linters A., Wissels R., Buyle M. & De Graeve M.-Ch. 1981: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Provincie Limburg, Arrondissement Hasselt*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 6N2 (He-Z), Brussel – Gent, 767-771.
- https://www.flickr.com/photos/erfgoed/6566130901/in/photostream/ (geraadpleegd op 1 april 2014).

Voormalig refugiehuis van de abdij van Averbode. Thans klooster der zusters ursulinen. De stichting klimt op tot de 13de eeuw; van dit eerste gebouw bleef vrijwel niets bewaard. In 1555 bouw van een nieuw refugiehuis. Vergroting door toevoeging van de westvleugel aan de Sluisbergstraat in 1598. Voor 1794 was het goed reeds in privaat bezit overgegaan (familie Roberti). In 1864 wordt het betrokken door de ursulinen.

De oorspronkelijke ingang bevond zich in de noordelijke zijgevel; een muur, in de richting van de Grote Markt sloot het pand af aan de oostzijde. In 1927 werd hier een gebouw met torentje bijgevoegd, opgetrokken in neotraditionele stijl.

Het refugiehuis vormt in zijn huidige toestand een vierkant complex, met centrale binnenkoer. Eind 19de, begin 20ste eeuw werden de overige gebouwen toegevoegd aan de Sluisbergstraat en een gedeelte der Ursulinenstraat.

De oostelijke vleugel is het gebouw dat in 1555 werd opgetrokken. Tien traveeën en twee bouwlagen onder steil zadeldak (nok evenwijdig aan straat, mechanische pannen) met drie dakkapellen. Bakstenen gebouw op een kalkstenen sokkel met afschuining; gesmeed ijzeren muurankers; mergelstenen speklagen; hoekbanden waarvan het onderste gedeelte van kalksteen is, het bovenste van mergelsteen; geprofileerde mergelstenen kroonlijst. Vensters van verschillend type; de oudste vensters zijn de twee mergelstenen bolkozijnen op de tweede bouwlaag: het linkse heeft een gebogen mergelstenen bekroning met gestileerde bloemen aan de uiteinden; in het aldus gevormde fronton, wapenschild en leus van abt Volders: NE QUID NIMIS; het andere venster heeft een driehoekige bekroning met afwerking in de vorm van kleine krullen, en een medaillon in het fronton; beide vensters hebben een ontlastingsboog van een rollaag en een platte laag. De benedenvensters zijn rechthoekig in een geriemde kalkstenen omlijsting (eind 18de eeuw); twee vensters en de deur zijn recent, en voorzien van een gelijkaardige, doch gecementeerde omlijsting; de drie linker bovenvensters zijn rechthoekig onder een houten latei (19de eeuw). Voorts op de benedenverdieping twee rechthoekige venstertjes, het linkse blind, het rechtse getralied, in een kalkstenen omlijsting met profilering, accoladevormig op de latei; ontlastingsboog van een rollaag en een platte laag.

De oorspronkelijke gevel, thans de noordelijke zijgevel, is opgetrokken in renaissancestijl, met laatgotische reminiscenties. Trapgevel met ingezwenkte top en aedicula-bekroning; mergelstenen speklagen; de treden zijn verzwaard met siervazen en bolbekroningen; fraai bewerkte schouderstukken. Op de bovenverdieping, twee fraaie mergelstenen bolkozijnen in een gesculpteerde omlijsting waarvan de posten en de middenstijl opgevat zijn als pilastertjes; gebogen fronton erboven, voorzien van een medaillon met links een mannenhoofd, rechts een vrouwenhoofd; ontlastingsboog van een rollaag en een platte laag. Tussen deze twee vensters een gevelsteen met wapenschild en leus: NE QUID NIMIS. De geveltop wordt verdeeld door geprofileerde mergelstenen waterlijsten; boven de onderste waterlijst, in het midden der geveltop, rijk gesculpteerde, mergelstenen nis met sokkel, waarin een beeld van Johannes de Doper; aan weerszij ervan een klein, rechthoekig venster in een gesculpteerde, mergelstenen omlijsting, waarvan de posten als pilastertjes zijn opgevat; boven de als entablement bewerkte lateien een gebogen fronton: in het linkse, het wapen van de abdij (?) en de initialen M A,

in het rechtse, een vaas met gestileerde bloemen. In het bovengedeelte der geveltop twee pilastertjes waarvan het onderste gedeelte versierd is met een casement en steunt op een kraagsteen in de vorm van een hoofdje, en het bovenste gecanneleerd en afgewerkt met een Korinthisch kapiteeltje; deze twee pilastertjes dragen een kort entablement dat rijkelijk van rankwerk is voorzien. Hierboven verheft zich het aedicula, onderaan geflankeerd door mergelstenen voluten en afgelijnd met een entablement met fries. Een gebogen kalkstenen fronton, met het wapenschild van de abdij en een geprofileerde druiplijst met gestrekte uiteinden bekroont het geheel. De zuidelijke zijgevel is eveneens een trapgevel, afgewerkt met mergelstenen speklagen en hoekbanden; geprofileerde mergelstenen waterlijst tussen beide bouwlagen en onder de geveltop. Op de benedenverdieping, kalkstenen kloosterkozijn met negblokken en kwartholle profilering; de waterlijst volgt het beloop van een gebogen, mergelstenen fronton boven het venster, met het wapen van abt Volders en de initialen M A; ontlastingsboog van een rollaag en een platte laag. In de geveltop twee mergelstenen venstertjes met negblokken en geprofileerde druiplijst; ontlastingsboog van een rollaag (met mergelstenen sluitsteen) en een platte laag. Op de hoek een beeldje op een sokkel, onder een laatgotisch baldakijn. De zuidgevel der zuidelijke vleugel bestaat uit twee onderscheiden delen, met de oorspronkelijke mergelstenen hoekband tussen beiden; het rechtse gedeelte telt vijf traveeën, het linkse zeven; twee bouwlagen onder zadeldak (mechanische pannen) met dakkapellen boven het rechtergedeelte. Bakstenen gebouw op een hoge zand- en bakstenen sokkel, gedeeltelijk gecementeerd, met zandstenen afzaat; gesmeed ijzeren muurankers, mergelstenen speklagen en hoekbanden; geprofileerde mergelstenen kroonlijst. In het rechtse gedeelte, gevelsteen met jaartal 1598, initialen M V en N N, en het wapen van abt Valentijn Matheus; hieronder het enige spoor der oorspronkelijke kruiskozijnen: dubbele ontlastingsboogjes van een rollaag; het rechtse gedeelte heeft bovendien nog mergelstenen steigergaten en een geprofileerde waterlijst tussen beide bouwlagen; de benedenvensters zijn rechthoekig, in een gecementeerde omlijsting, bovenvensters onder houten latei. Het linkse gedeelte is voorzien van rechthoekige vensters in een geriemde, kalkstenen omlijsting (eind 18de eeuw).

De gevels aan de zijde der binnenkoer, evenals de noord- en oostvleugel dateren uit eind 18de eeuw; de westelijke, zuidelijke en oostelijke vleugels zijn voorzien van recente aanbouwsels, die het grootste gedeelte der gevels bedekken. De noordvleugel is vrij gaaf, doch verhoogd met een halve bouwlaag. Rechthoekige kalkstenen vensters in een geriemde omlijsting, en gelijkaardige deur met kalkstenen tussendorpel

- DE DIJN C.G.,*Monumentenroutes 1975* , in *Kunst en Oudheden in Limburg*, Hasselt, 1975, p. 88.
- THIJS A., *Doorheen het aloude Sint- Truiden,* VIII, Sint-Truiden, 1963, p. 45-48.

Is aangeduid als

- **Clockemstraat 5, 5A, Ursulinenstraat 7 (Sint-Truiden)** Thans klooster der zusters ursulinen.Het refugiehuis vormt in zijn huidige toestand een vierkant complex, met centrale binnenkoer. Eind 19de, begin 20ste eeuw werden de overige gebouwen toegevoegd aan de Sluisbergstraat en een gedeelte der Ursulinenstraat.
- **Clockemstraat 5, 5A, Ursulinenstraat 7 (Sint-Truiden)** Thans klooster der zusters ursulinen.Het refugiehuis vormt in zijn huidige toestand een vierkant complex, met centrale binnenkoer. Eind 19de, begin 20ste eeuw werden de overige gebouwen toegevoegd aan de Sluisbergstraat en een gedeelte der Ursulinenstraat.

Omvat de aanduiding als

- **Clockemstraat 5A (Sint-Truiden)** Deze bescherming betreft de oostvleugel van het voormalig refugiehuis. In 1997 werd ook de zuidvleugel van het complex beschermd.
- **Sluisberg (Sint-Truiden)** Deze bescherming betreft de zuidvleugel van het refugium van Averbode. De oostvleugel van het voormalig refugiehuis werd reeds in 1935 beschermd als monument. In 2014 werd een administratieve fout in de motivatie van het besluit rechtgezet.
- **Clockemstraat 5A (Sint-Truiden)** Deze bescherming betreft de zuidvleugel van het refugium van Averbode. De oostvleugel van het voormalig refugiehuis werd reeds in 1935 beschermd als monument. In 2014 werd een administratieve fout in de motivatie van het besluit rechtgezet.

Is deel van

- **Clockemstraat (Sint-Truiden)**

Meer info

- https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/22877

Unesco werelderfgoed

Unesco werelderfgoed bufferzone: Stadhuis Sint-Truiden met belfort: buffer

Unesco werelderfgoed bufferzone

Beknopte karakterisering

Typologies belforten, hallen, stadhuizen
Datering derde kwart 14de eeuw, eerste kwart 17de eeuw, derde kwart 18de eeuw

Betrokken personen
- Bolgrez, Johannes (Ontwerper)
- Fayn, Etienne (Ontwerper)
- Govaerts, Willem (Ontwerper)

Beschrijving

Het stadhuis van Sint-Truiden met belfort is erkend als werelderfgoed. De binnenstad van Sint-Truiden werd als bufferzone rond deze gebouwen afgebakend.

Het volledige dossier kan je raadplegen op de website van UNESCO.

Is de omvattende aanduiding van

- **Grote Markt 68 (Sint-Truiden)** De oprichting van een hal op de markt dateert van 1366; van deze constructie, mogelijk een houtbouw, resten nog enkele sporen (kalkstenen zuilen). De hal, zoals deze bewaard bleef in de onderbouw van het huidige stadhuis, kreeg zijn huidig uitzicht in 1755.

Meer info

- https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/15037